

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Eindrapport

Pilot Onnodige Sekserregistratie

Samen maken we onderwijs en ontwikkeling mogelijk

Managementsamenvatting

In de afgelopen maanden is binnen DUO de pilot Onnodige sekseregistratie (POS) uitgevoerd. De aftrap daarvoor werd gegeven op 1 november 2021 met deelname vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Atria en DUO. De inventarisatie liep tot eind maart 2022, waarna dit eindrapport steeds meer vorm begon te krijgen.

Aanleiding

In het regeerakkoord 2017-2021 'Vertrouwen in de toekomst' is toegezegd dat onnodige geslachtsregistratie waar mogelijk wordt beperkt. In april 2019 heeft de minister van OCW in een kamerbrief de aanpak van onnodige sekseregistratie beschreven in een driesporenbeleid:

1. het opstellen van een afwegingskader;
2. het bevorderen van kennis en bewustwording;
3. het uitvoeren van onderzoek en ontwikkelen van handreikingen.

In het Coalitieakkoord 2021 – 2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' is het volgende opgenomen: 'We blijven werken aan de acceptatie, veiligheid en emancipatie van de LHBTQI+ gemeenschap. Het Regenboogakkoord is hiervoor de basis. We voeren dit akkoord zorgvuldig uit met (initiatief)wetgeving en beleid.'

Doel van de pilot

De pilot heeft twee doelen:

1. Analyse van de registratie en het gebruik van seksegegevens binnen DUO.
Waar registreert en/of gebruikt DUO seksegegevens en waar is dit niet (langer) nodig?
2. Verzamelen van praktijkervaringen met de Toolkit 'Onnodige sekseregistratie'.
De analyse wordt uitgevoerd met behulp van de toolkit 'Onnodige sekseregistratie' van Atria en Transgender Netwerk Nederland (TNN). Aan DUO is gevraagd om praktijkervaringen te verzamelen, zowel voor de ontwikkelaars van de toolkit als voor volgende gebruikers.

Bevindingen en conclusies

Dit rapport maakt onderheid tussen de registratie van seksegegevens en het gebruik van seksegegevens in de communicatie. De hier bedoelde registratie betreft vooral het registreren van gegevens óver de burger, in het kader van de uitvoering van wet- en regelgeving en van daaraan gerelateerde gegevensleveringen. De communicatie betreft de communicatie mét de burger.

Bevindingen en conclusies met betrekking tot de registratie van seksegegevens

- Bij de registratie van gegevens over de burger maakt DUO gebruik van de Basisregistratie Personen (BRP). Binnen DUO is hier het systeem Basisadministratie Personen (BAP) aan gekoppeld. De BAP fungeert als centrale toegangspoort naar de BRP voor de DUO-interne systemen die persoonsgegevens gebruiken en als centrale plaats voor de registratie van personen die wel een relatie met DUO hebben maar (nog) niet in de BRP vindbaar zijn.
- Het gegeven 'geslacht' is (nu nog) nodig in het identificatieproces, wanneer een persoon geen BSN (burgerservicenummer) heeft of wanneer het BSN niet DigiD geverifieerd is. Dit om te voldoen aan de vergewisplicht (art. 12 Wet Algemene Bepalingen Burgerservicenummer - Wabb). DUO hanteert (naast de geboortedatum) het geslacht als gegeven om zich ervan te vergewissen dat het aangeboden burgerservicenummer inderdaad hoort bij de bewuste persoon. Het gegeven 'geslacht' heeft de voorkeur boven bijvoorbeeld 'naam' omdat geslacht, anders dan naam, geen twijfel oplevert geeft over de schrijfwijze.
- Het gegeven 'geslacht' is in het datamodel voor de BAP in technische zin een 'verplicht gegeven'. Dat brengt met zich mee dat een verwijdering van dat gegeven een bijzonder forse en kostbare aanpassing zou zijn.
- De Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG), de beheerder van de BRP, heeft autorisatiebesluiten opgesteld voor DUO. Hierin is vastgelegd welke persoonsgegevens uit de BRP beschikbaar zijn voor DUO. DUO heeft, geheel in lijn met de AVG, de beschikking over enkel de minimale set gegevens van een persoon die nodig is om onderwijswet- en regelgeving uit te voeren.
- DUO verzorgt een groot aantal gegevensleveringen ten behoeve van beleidsdoeleinden, onderzoeksdoeleinden en toepassingen waarin het gegeven 'geslacht' (of met andere woorden de juridische sekse) is opgenomen. Het volledig achterwege laten van de sekse maakt emancipatiebeleid onmogelijk.

- In theorie is het mogelijk om persoonsgegevens via de BAP op te halen uit de BRP en binnen DUO te gebruiken zonder dat die gegevens in de systemen van DUO worden geregistreerd. Dit geldt ook voor de verzameling van persoonsgegevens uit de BRP voor gegevenslevering of beleidsinformatie. Hiervan moeten forse consequenties worden verwacht, onder meer op technisch en op financieel vlak. Dit maakt het niet registreren van sekse in de BAP vooralsnog geen reële optie.

Bevindingen en conclusies met betrekking tot de communicatie met de burger

- Het lijkt mogelijk om in veel uitingen naar de klant de sekse achterwege te laten. Dit kan bij zowel de fysieke uitgaande post als de digitale uitingen. Bijvoorbeeld in persoonlijke berichten, beschikkingen, online formulieren en in de "Mijn" omgevingen (Mijn DUO, Mijn Diploma's).
- De directie Onderwijsvolgers (OVG) heeft in september 2019 een analyse uitgevoerd naar welke communicatieproducten nog voorzien kunnen worden van genderneutrale communicatie, inclusief een impactbepaling. Dit geldt bijvoorbeeld voor mailverkeer, klantschermen, IDG brieven (Interactieve Documenten Generator) en/of medewerkersschermen.
- De directie Registers en Examens (RnE) heeft in de loop van de pilot besloten om de sekse niet langer te tonen in de uittreksels van Mijn diploma's (voorheen Diplomaregister).

Aanbevelingen

- Zorg voor een overheidsbreed uitvoeringsbeleid voor sekserregistratie. DUO kan op het gebied van (onnodige) sekserregistratie niet los van de RvIG en andere overheidsinstanties handelen.
- Onderzoek de mogelijkheid voor registratie van de sociale sekse in de BRP, zodat deze gebruikt kan worden in gegevensleveringen voor onderzoeken die juist niet de juridische sekse willen meten. Hiermee wordt voorkomen dat iedere overheidsinstantie een eigen oplossing realiseert en dat de burger bij elke instantie afzonderlijk moet aangeven wat de sociale sekse is.
- Ontwerp een algemene aanschrijfwijze en aanhef voor de communicatie met de burger. De burger moet daarin zelf een keuze kunnen vastleggen tussen een genderneutrale of inclusieve variant of een meer traditionele.

- Onderzoek overheidsbreed of bij het (initieel) identificeren van een klant een alternatief mogelijk is zonder geslachtsaanduiding, dat een vergelijkbare mate van zekerheid biedt als geslachtsaanduiding in combinatie met geboortedatum.
- Nadere beoordeling binnen DUO welke ruimte er per hoofdtaak is om onnodige sekseregistratie terug te dringen en dit direct op te pakken. Vooral in de communicatie lijken er mogelijkheden te liggen, terwijl de impact relatief beperkt kan blijven. Wijzigingen van geringe omvang kunnen wellicht al worden meegenomen tegelijk met al geplande aanpassingen; voor grotere wijzigingen is afstemming met OCW nodig.
- Onderzoek met OCW of het gebruik van seksegegevens in de onderwijswetgeving past in de huidige tijdsgeest.
- Stem met het bestuursdepartement af hoe om te gaan met het verplicht registreren van de sekse bij inschrijving in het hoger onderwijs, terwijl het gegeven ‘geslacht’ al niet meer voorkomt op bijvoorbeeld de Duitse ID-kaart.
- Deel de best practices van deze pilot met organisaties die nog aan het begin staan van de analyse naar onnodige sekseregistratie.

Aanbevelingen op basis van de praktijkervaringen met de toolkit

‘Onnodige sekseregistratie’

- Maak bij de introductie duidelijk dat er in de praktijk een verschil kan zijn tussen de registratie van de seksegegevens en het gebruik van deze gegevens in communicatie met de klant of burger.
- Licht toe dat de toolkit niet direct toepasbaar is op een grote ICT-gedreven organisatie. Voor die toepassing is er eerst nog een vertaalslag nodig. DUO heeft daarvoor een eigen tabel opgesteld en deze vervolgens per hoofdtaak ingevuld.

Mogelijke vervolgstappen voor uitvoering

In het onderdeel Vervolgstappen is een overzicht opgenomen van stappen die vanuit het oogpunt van DUO gezet kunnen worden voor het ongedaan maken van onnodige sekseregistratie. Hiervoor is een indeling in drie categorieën gemaakt:

- I. Wijzigingen die DUO zelfstandig kan doorvoeren
- II. Onderwerpen waarvoor afstemming tussen DUO en OCW nodig is
- III. Onderwerpen die overheidsbreed van belang zijn.

Categorie I kent (op één uitzondering na) wijzigingen die voor de burger veel opleveren terwijl DUO deze met een relatief geringe inspanning kan doorvoeren, bijvoorbeeld door deze mee te nemen in onderhoudsrondes. Categorie II kent een viertal onderwerpen op beleids-terreinen van OCW, waarvoor derhalve nadere afstemming met OCW (en instellingen) nodig is. Deze onderwerpen vergen nader onderzoek, waaruit naar voren moet komen welke oplossingen mogelijk zijn en wat de omvang daarvan zal zijn. Aanpassingen in processen en systemen, ook ogenschijnlijk kleine zoals ‘het schrappen van een gegeven’, kunnen een fors beslag leggen op capaciteit en (financiële) middelen, en moeten een plaats krijgen op een vaak volle ontwikkelagenda. Categorie III bevat onderwerpen die overheidsbreed spelen, en waarop DUO geen directe invloed heeft.

Inhoudsopgave

MANAGEMENTSAMENVATTING	2	4.7. VERZAMELEN EN BEHEREN VAN ONDERWIJSGEGEVENS IN DIVERSE REGISTRATIES ..	20
AANLEIDING	2	4.8. VERRIJKING VAN ONDERWIJSGEGEVENS TOT INFORMATIEPRODUCTEN IP	22
DOEL VAN DE PILOT.....	2	4.9. FUNGEREN ALS NATIONAAL EUROPASS CENTRUM NEDERLAND	23
BEVINDINGEN EN CONCLUSIES	3	4.10. DUO COMMUNICATIE	23
AANBEVELINGEN	3	4.11. DUO HRM.....	25
AANBEVELINGEN OP BASIS VAN DE PRAKTIJKERVARINGEN MET DE TOOLKIT ‘ONNODIGE	4	4.12. AANVULLENDE BEVINDINGEN	26
SEKSEREGISTRATIE’	4	4.13. SAMENVATTING EN CONCLUSIES DUO	26
MOGELIJKE VERVOLGSTAPPEN VOOR UITVOERING.....	4	5. AANBEVELINGEN EN VERVOLGSTAPPEN	28
1. INLEIDING	6	5.1. ALGEMEEN	28
2. AANLEIDING EN CONTEXT	7	5.2. AANBEVELINGEN BINNEN DUO.....	29
2.1. AANLEIDING	7	5.3. AANBEVELINGEN VOOR HET INVENTARISEREN	29
2.2. CONTEXT.....	7	5.4. AANBEVELINGEN TEN AANZIEN VAN DE TOOLKIT ONNODIGE SEKSEREGISTRATIE	30
2.3. SCOPE VAN DE PILOT BIJ DUO	8	5.5. VERVOLGSTAPPEN	30
3. AANPAK.....	10	BIJLAGEN	
4.1. DUO COMPLIANCE AVG EN PRIVACY.....	12	BIJLAGE 1 RESULTATENTABELLEN – ONDERDEEL BEKOSTIGING ONDERWIJS INSTELLINGEN	
4.2. BEKOSTIGING VAN ONDERWIJS INSTELLINGEN (OI).....	13	BIJLAGE 2 RESULTATENTABELLEN - ONDERWIJSVOLGERS	
4.3. OVG - VERSTREKKEN VAN STUDIEFINANCIERING, TEGEMOETKOMING SCHOOLKOSTEN	15	BIJLAGE 3 RESULTATEN - ONDERDEEL ERKENNEN VAN DIPLOMA’S, BEHEREN DIPLOMABANK	
EN INNEN VAN LESGELDEN EN STUDIESCHULDEN	15	BIJLAGE 4 RESULTATENTABEL – ONDERDEEL FACET	
4.4. ERKENNEN VAN DIPLOMA’S, BEHEREN DIPLOMABANK	17	BIJLAGE 5 RESULTATENTABEL – ONDERDEEL ROD	
4.5. ORGANISEREN VAN SCHOOL- EN STAATSEXAMENS	19	BIJLAGE 6 RESULTATENTABEL IP	
4.6. AANMELDING EN SELECTIE EN HOGER ONDERWIJS	19	BIJLAGE 7 RESULTATENTABEL HRM	

1. Inleiding

Dit is het eindrapport van de Pilot Onnodige Seksregistratie, die is uitgevoerd binnen de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) tussen november 2021 en april 2022. De pilot is uitgevoerd door het Team Pilot Onnodige Seksregistratie binnen DUO, in het bredere kader van de opdracht aan de Projectgroep OCW. Voor de uitvoering van de pilot is door de SG OCW opdracht gegeven aan de DG DUO. Binnen DUO heeft de DG DUO als gedelegeerd opdrachtgever de opdracht verstrekt aan de directeur Registers en Examens. De pilot is een uitvloeisel van toezeggingen in het Regeerakkoord uit 2017, met een bevestiging daarvan in het Coalitieakkoord van 2021.

De doelstelling van de pilot is het opsporen van onnodige registratie en het onnodig gebruik van sekse of geslacht aan de hand van een voor dit doel ontwikkelde toolkit: de 'Toolkit Onnodige Seksregistratie' van Atria en Transgender Netwerk Nederland.¹

De toolkit 'Onnodige seksregistratie' maakt onderscheid tussen juridische sekse, sociale sekse en sekse gerelateerde kenmerken. In dit rapport worden ook verschillende termen rondom sekse en/of geslacht gebruikt. We onderkennen de *juridische sekse*, die verwijst naar sekse zoals op dit moment geregistreerd staat in de landelijke Basisregistratie Personen (BRP) en op onder andere de geboorteakte en het paspoort. De aanduiding 'gender' die in dit rapport ook gehanteerd wordt ligt het dichtst bij de *sociale sekse*, waarbij het gaat om de sociale, culturele en psychologische kenmerken die ermee in verband gebracht worden. Het begrip sekse gerelateerde lichaamskenmerken lijkt primair relevant voor de gezondheidszorg, maar niet voor DUO.

Voor DUO gaat het bij registratie², uitgaande van de BRP en de interne tegenhanger BAP (Basisadministratie Persoon), om de juridische sekse. In het recht wordt dit aangeduid met de term 'geslacht'. In de praktijk kan iemand bijvoorbeeld juridisch geregistreerd zijn als vrouw,

¹ [Toolkit onnodige seksregistratie | Atria](#)

² Het opnemen en bewerken van (persoons)gegevens, bijvoorbeeld in een register of gegevensbestand. Registreren is (dan) het vastleggen van data, gegevens of onderwerpen die benodigd zijn voor formele of informele doeleinden. De term kan daarnaast verwijzen naar hetgeen vastgelegd is. De vastlegging van dergelijke zaken kan belangrijk zijn voor zakelijk, juridisch of persoonlijk gebruik.

zich sociaal presenteren als ‘non-binair’ (niet (alleen) man of vrouw) en mannelijke lichaamskenmerken bezitten. De aanduidingen sekse en geslacht worden in dit rapport afwisselend gebruikt, en in de regel wordt daarmee de *juridische* sekse bedoeld.

Dit rapport bevat inleidende hoofdstukken over de aanleiding en de context, en over de gevolgde aanpak. De kern van het rapport bevat de resultaten en conclusies per hoofdproduct van DUO. Daarna zijn aanbevelingen opgenomen. Bij het rapport hoort een uitgebreide set van resultatentabellen. In het rapport zelf zijn deze samengevat en beschreven. De tabellen in de bijlagen vormen een meer uitgebreide verslaglegging en kunnen dienen als basis voor verdere uitvoering binnen DUO.

2. Aanleiding en context

2.1. Aanleiding

In het Regeerakkoord uit 2017, van het voorgaande kabinet Rutte, is toegezegd dat onnodige registratie van geslacht, waar mogelijk, wordt beperkt. Seksregistratie is vaak een vanzelfsprekendheid en lijkt een beleefdheidsvorm of zelfs -norm. Maar het is een onbewuste norm, die bijdraagt aan het in stand houden van stereotypen en gendernormen. Door sekse te registreren kan de boodschap worden afgegeven dat het uitmaakt of het om een man of een vrouw gaat, terwijl dat in veel situaties niet het geval is. Daarnaast ervaren transgender- en intersekse personen belemmeringen bij de registratie van geslacht. Bovendien is het vanuit het oogpunt van de basisprincipes van de AVG belangrijk om geslacht alleen te registreren wanneer dat verplicht en daarmee nodig is.

Op 1 april 2019 heeft de minister van OCW, mede namens de minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, een kamerbrief met de aanpak van onnodige seksregistratie gestuurd³. Hierin is beschreven dat de minister van OCW maatschappelijke partners, overheden en private partijen ondersteunt

³ [Eerste Kamer Voortgangsbrief aanpak onnodige seksregistratie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

langs drie sporen:

1. het opstellen van een afwegingskader;
2. het bevorderen van kennis en bewustwording;
3. het uitvoeren van onderzoek en ontwikkelen van handreikingen.

Op 3 juli 2020 is vervolgens een Voortgangsbrief aanpak onnodige seksregistratie verstuurd. De voornaamste taak van OCW (directie Emancipatie) was in de afgelopen periode, naast het opstellen van bovengenoemde Kamerbrieven, het laten ontwikkelen van een afwegingskader seksregistratie en een online toolkit. Bij deze voortgangsbrief is het Eindrapport afwegingskader gevoegd, opgesteld in opdracht van OCW door de Universiteit Utrecht. Daarnaast heeft OCW (directie Emancipatie) een online toolkit laten ontwikkelen door Atria en Transgender Netwerk Nederland.

De pilot die is uitgevoerd binnen DUO kent twee doelen:

1. Analyse van de registratie en het gebruik van seksegegevens binnen DUO.
Waar registreert en/of gebruikt DUO seksegegevens en waar is dit niet (langer) nodig?

2. Verzamelen van praktijkervaringen met de Toolkit ‘Onnodige seksregistratie’.
De analyse wordt uitgevoerd met behulp van de toolkit ‘Onnodige seksregistratie’ van Atria en Transgender Netwerk Nederland (TNN). Aan DUO is gevraagd om praktijkervaringen te verzamelen voor andere organisaties die de Toolkit willen gebruiken om onnodige seksregistratie terug te dringen en voor suggesties aan Atria en TNN voor eventuele bijstelling van of toelichting op de Toolkit.

2.2. Context

2.2.1. Regeerakkoord

In het regeerakkoord 2017-2021 ‘Vertrouwen in de toekomst’ is toegezegd dat onnodige geslachtsregistratie waar mogelijk wordt beperkt. In de Kamerbrief van 1 april 2019⁴ wordt hieraan invulling gegeven met een aanpak op dit dossier conform een driesporenbeleid (zie 2.1).

⁴ Zie: [Kamerbrief over onnodige seksregistratie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

In het Coalitieakkoord 2021 – 2025 ‘Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst’ is het volgende opgenomen: ‘We blijven werken aan de acceptatie, veiligheid en emancipatie van de LHBTQI+ gemeenschap. Het Regenboogakkoord is hiervoor de basis. We voeren dit akkoord zorgvuldig uit met (initiatief)wetgeving en beleid.’⁵

2.2.2. Context binnen DUO

Als DUO de sekse registreert, dan is dat om één van de volgende redenen:

1. Geslacht wordt genoemd in onderwijswetgeving.
Voorbeeld: in artikel 4 Besluit Register Onderwijsdeelnemers (op grond van delegatiegrondslagen sectorwetgeving) – is geslacht is opgenomen. Dit betekent dat DUO van alle leerlingen en studenten in Nederland het geslacht geregistreerd heeft.
2. Geslacht wordt genoemd in niet-onderwijswetgeving die voor DUO van belang is voor de taakuitvoering.
3. Vergewisplicht.
DUO gebruikt sekse in het identificatieproces. Dit proces is generiek ingericht voor meervoudig gebruik binnen DUO. Bij een BSN (als dat niet via DigiD is ontvangen) moet een controle plaatsvinden of het BSN ook bij de persoon hoort die het heeft doorgegeven. Hiervoor hanteert DUO altijd geslacht en geboortedatum in het kader van de vergewisplicht (art. 12 Wet algemene bepalingen burgerservicenummer).
4. DUO verzamelt geslacht omdat daarom vanuit beleidsdoeleinden wordt verzocht.
Bijvoorbeeld: geslacht wordt vastgelegd om de effectiviteit van emancipatiebeleid te toetsen.⁶
5. DUO verzamelt en registreert geslacht om te gebruiken in bijvoorbeeld de aanhef van een brief (gewoonte, vertrouwde beleefdheidsvorm).
6. DUO ontvangt van burgers, instellingen of bedrijven seksegegevens of geslachtsaanduiding als ongevraagde informatie in bijvoorbeeld vrije invoervelden

⁵ Coalitieakkoord 2021 – 2025 ‘Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst’ p. 29

⁶ Ook vindt, op verzoek van het CvTE, registratie van examenbetrokkenen plaats inclusief geslacht.

2.3. Scope van de pilot bij DUO

Binnen de scope van de pilot vallen de volgende activiteiten:

1. Met behulp van de Toolkit Onnodige Seksregistratie inventariseren:
 - a. Waar geslacht wordt geregistreerd.
 - b. Welke seksregistraties onnodig zijn.
 - c. Als het onnodig is om sekse te registreren; welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet,
 - d. Als het nodig is om de sekse te registreren; welke alternatieven zijn er, aan de hand van de OS-checklist (OS=Onnodige Seksregistratie)
2. Inzichtelijk maken wat er nodig is om onnodige registratie van geslacht te beëindigen en wat de kosten hiervan zijn.

Buiten de scope van deze pilot vallen:

1. De systemen waarvan ten tijde van de pilot al bekend is dat deze uitgefaseerd worden, zoals de bestaande systemen binnen het domein Examens die vervangen worden binnen het DUO programma Modernisering Examens (MEX).
2. Uitvoering van wetgeving van andere ministeries dan OCW; dit betreft Inburgering en Kinderopvang (ministerie van SZW) en de taak voor de Wet op het financieel toezicht (ministerie van Financiën).
3. DUO is aangesloten op het Rijksbrede personeelsregistratiesysteem P-Direkt. Dit wordt beheerd door het ministerie van BZK en in die zin is de functionaliteit ervan buiten scope voor DUO. Wel geeft de de pilot inzicht in de seksregistratie in de HR-processen bij DUO, en komt P-Direkt daarbij aan de orde.

2.3.1. Afbakening ten opzichte van andere trajecten

Amendement Van Ginneken

Tijdens de uitvoering van de pilot werd DUO langs een ander spoor verzocht een globale impactbepaling te doen van uitvoeringsgevolgen van het *amendement Van Ginneken* bij de Transgenderwet⁷. Kort samengevat betreft dit het globaal bepalen van de impact voor DUO wanneer in de BRP voor geslacht de waarde 'X' mogelijk wordt gemaakt. Dat is niet hetzelfde onderwerp als (de pilot) onnodige seksregistratie, maar het betreft deels ook de processen en systemen die van belang zijn voor POS. In de eerste plaats betreft dat dan de BRP en binnen DUO de BAP. Aangezien de BRP een basisregistratie is heeft DUO de plicht om de gegevens te hanteren zoals de BRP ze registreert. DUO kan niet eigenstandig besluiten om voor bepaalde gegevens andere waarden te hanteren. Keerzijde is dan uiteraard dat indien besloten wordt om in BRP de waarde 'X' mogelijk te maken voor geslacht, DUO dan ook alle daarvoor benodigde aanpassingen zal moeten doorvoeren. De motie Van Ginneken is niet rechtstreeks een onderwerp voor de pilot, maar heeft indirect wel focus gebracht in het denken over de relatie BRP – BAP en seksregistratie.

Toekomstvisie Domein Persoon DUO

Relevant vanwege de registratie van persoonsgegevens is de *Toekomstvisie Domein Persoon* binnen DUO. In het kort gaat deze visie erover dat DUO in de toekomst een Domein Identiteit vormt, als opvolger van het huidige Domein Persoon. Het Domein Identiteit wordt ontworpen om identificerende gegevens te vertalen naar een persoons-ID, waarmee intern gegevens en processen aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Pas bij de output wordt het persoons-ID terug vertaald naar de daadwerkelijke persoon met behulp van gegevens uit BRP of gegevens die binnen DUO geregistreerd staan. In de tussentijdse verwerking gaat het om de relevante gegevens betreffende die persoon, niet om wie die persoon is. In de visie neemt DUO het standpunt in geen gegevens te willen beheer die reeds (door een bij wet aangewezen organisatie) beheerd worden. Enkelvoudig beheer en directe afname bij de bron vormt de meest effectieve wijze om tot gegevensminimalisatie te komen. Zolang directe afname vanwege technische beperkingen niet tot de mogelijkheden behoort maakt DUO gebruik van proxy's die door de bronhouder (als een extensie van de basisregistratie) beheerd worden.

⁷ [Detail 2022Do2346 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

3. Aanpak

De pilot is in november 2021 binnen DUO gestart met een kick-off. Daaraan voorafgaand zijn de voorbereidingen getroffen om invulling te kunnen geven aan deze opdracht en is het team Pilot Onnodige Seksregistratie (team POS) samengesteld vanuit de verschillende hoofdtaken binnen DUO. Na de kick-off hebben de teamleden elk op het terrein van de hoofdtaken die zij vertegenwoordigen een inventarisatie uitgevoerd, met inschakeling van de nodige specialisten. Tweewekelijks is het team POS (online) bijeen geweest om de voortgang te bespreken en knelpunten weg te nemen. De inventarisaties zijn medio maart afgerond, waarbij vanuit iedere hoofdtaken de resultatentabellen en beschrijvingen zijn opgeleverd. Aan de hand van deze stukken is vervolgens dit eindrapport vormgegeven.

De omstandigheden, vooral gekenmerkt door de thuiswerksituatie, hebben enige invloed gehad op de doorlooptijd. Online overleg, ook al was dat in combinatie met bilaterale afstemming in diverse vormen, maakt het ingewikkelder om een onderwerp als dit snel en goed te doorgronden en bespreken.

Vanuit het Team POS is de DUO Accountmanager van de afdeling Beleid en Strategie de verbinding naar de OCW directie Emancipatie, bij de OCW-projectgroep Onnodige seksregistratie. Helaas maakten onvoorziene omstandigheden een wisseling van accountmanager nodig, wat eveneens effect heeft gehad op de doorlooptijd.

De analyse van de registratie en het gebruik van de sekse is uitgevoerd per hoofdproduct van DUO zoals hieronder in de tabel is weergegeven, aangevuld met taken op het terrein van de bedrijfsvoering.

Hoofdtaken DUO	Binnen Scope POS
Bekostigen van onderwijsinstellingen	<i>Ja</i>
Verstrekken van studiefinanciering en tegemoetkoming schoolkosten	<i>Ja</i>
Innen van les gelden en studieschulden	<i>Ja</i>
Erkennen van diploma's, beheren Diplomabank	<i>Ja</i>
Organiseren van school-, staats- en inburgeringsexamens	<i>Ja</i>

Verzorgen van proces van aanmelding, selectie en plaatsing hoger onderwijs	<i>Ja</i>
Verzamelen en beheren van onderwijsgegevens in diverse registraties	<i>Ja</i>
Verrijken van onderwijsgegevens tot informatieproducten	<i>Ja</i>
Fungeren als Nationaal Europass Centrum Nederland.	<i>Ja</i>
Verzamelen en beheren van gegevens in het landelijk register kinderopvang en peuterspeelzalen	<i>Nee</i>
Inburgering	<i>Nee</i>
Wet op het Financieel Toezicht (WFT)	<i>Nee</i>

DUO Bedrijfsvoering	Binnen Scope POS
Communicatie (Scope is ook de communicatie binnen de hoofdproducten)	<i>Ja</i>
Human Resources (personeel van DUO)	<i>Ja</i>
Compliance, AVG en Privacy	<i>Ja</i>

Voor elke hoofdtak is onder leiding van de betreffende deelnemer aan deze pilot de analyse naar het gebruik van de sekse gedaan. Dit vond plaats via online interviews en op basis van de verstrekte informatie uit verschillende documenten. De hoofdlijn voor de analyse is:

Met behulp van de Toolkit onnodige seksregistratie inventariseren:

- Waar geslacht wordt geregistreerd,
- Welke seksregistraties onnodig zijn,
- Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet,
- Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er, gebruik daarvoor de OS-checklist

Door deze analyse wordt inzichtelijk gemaakt wat er komt kijken bij het beperken van onnodige registratie van geslacht en wat de kosten hiervan zijn.

Voor een eenduidige vastlegging van de resultaten van de interviews is door het team onderstaande tabel gemaakt.

Hoofdtak:						
Flow	Interface ⁸	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig?	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Onnodig?	M2M	Bijv. Geslacht komt centraal van RvIG BRP in de eigen computer systemen.					
	H2H	Bijv. In het klantcontact vragen ambtenaren naar het geslacht					
Verwerking en opslag		Bijv. Het geslacht wordt opgeslagen in systeem xyz?					
Output	M2M	Bijv. Doorleveringen aan CBS....					
	M2H	Bijv. Geslacht wordt getoond in Webportaal					
	H2H	Bijv. Bij telefonische identificatie van burger					

⁸ M= Machine H = Human; Dit zijn binnen ICT gangbare begrippen om de communicatie tussen computers of tussen mensen en computers aan te duiden.

4. Resultaten en conclusies per hoofdtaak

4.1. DUO Compliance AVG en Privacy

Voorafgaand aan het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens moet de verwerkingsverantwoordelijke bepalen en vastleggen wat de grondslag is voor de verwerking. Vaak is er een wet of regeling die stelt dat de gegevens moeten of mogen worden verwerkt. Of er is sprake van een overeenkomst tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de degene op wie gegevens betrekking heeft (de betrokkene). Ook is het mogelijk dat de betrokkene specifiek toestemming heeft gegeven voor de gegevensverwerking. De AVG kent zes mogelijke verwerkingsgrondslagen. Voor elk van de grondslagen geldt dat het doel van de verwerking van persoonsgegevens te rechtvaardigen moet zijn en dit van tevoren kenbaar moet zijn gemaakt aan de betrokkene.

Twee belangrijke uitgangspunten van de wet- en regelgeving met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens zijn het noodzakelijkheidsprincipe en het principe van dataminimalisatie. Dit houdt in dat de verwerkingsverantwoordelijke op basis van de vastgestelde grondslag alleen die gegevens mag verwerken die aantoonbaar noodzakelijk zijn voor de bewuste verwerking. Er moet dus een directe relatie zijn tussen een persoonsgegeven en het doel waarvoor dit wordt verwerkt. Er mogen niet meer gegevens worden verwerkt dan noodzakelijk is voor het te verwezenlijken doel. Wanneer persoonsgegevens worden verwerkt die niet nodig zijn om het doel van de verwerking te bereiken is sprake van een onrechtmatige verwerking.

De toezichthouder Autoriteit Persoonsgegevens geeft geen specifieke kaders voor het gebruik van het persoonsgegeven 'geslacht'. De uitgangspunten hierboven zouden voldoende richting moeten geven voor het gebruik ervan. Overal waar DUO het persoonsgegeven 'geslacht' verwerkt moet de grondslag hiervoor in de DPIA's (Data Protection Impact Assessment) verantwoord zijn.

4.2. Bekostiging van Onderwijs Instellingen (OI)

Binnen dit hoofdproduct zijn onderstaande deelprocessen geanalyseerd met als belangrijkste inzichten:

1. Voor de processen bij BKP (Bekostiging en Planning) geldt algemeen dat daar waar buiten de systemen om brieven/beschikkingen worden aangemaakt (ad hoc of in handmatig proces) c.q. per mail wordt gecommuniceerd, de aanhef/aanspreekvorm de beleefdheidsvorm is, zoals gebruikelijk binnen DUO. Dus, 'geachte heer/mevrouw' indien geen naam bekend is of gericht wanneer het geslacht van geadresseerde wel bekend (geacht) is. Voor deze vorm van gebruik wordt een algemene (DUO-brede) instructie of communicatie schrijfwijze aanbevolen (in lijn met de aanbevelingen uit de Toolkit).
2. In het BKP deelproces Statustoekenning (de eerste stap van het hoofdproces Bekostiging en Planning) wordt bij het afnemen van de bestanden van GM (Gegevens Magazijn) het gegeven geslacht/sekse van onderwijsdeelnemers NIET opgevraagd. Dat betekent dat DUO/OI/BKP niet over dat gegeven beschikt, het verder niet gebruikt en dus ook niet opslaat. Dit geldt voor alle onderdelen van het geautomatiseerde proces Bekostigen binnen BKP.

Wel wordt bij de aanbidding van de verzamelbeschikking (het OFB) dat het eindproduct is van het gehele bekostigingsproces, in de aanbiddingsbrief aan het bevoegd gezag van een instelling 'geachte heer/mevrouw' gebruikt. Het aanpassen van deze communicatievorm kan op gelijke wijze als onder 1 beschreven. Hierbij is echter wel een (kleine) technische aanpassing van het bekostigingssysteem noodzakelijk.
3. Deelproces Klant (algemene taken ICO): vooral gebruik bij communicatie met 'zakelijke' klanten. Vooral vertegenwoordigers van schoolbesturen, in een enkel geval ook een (andere) burger. *Zie opmerking 1. Veel telefonisch verkeer: vastleggen klantgegevens in SuperOffice, indien bekend dan ook dhr/mw. Soms wordt het in het gesprek gevraagd. Opslag: mailarchief, SuperOffice. Er worden geen sekse gegevens opgevraagd op e-formulieren.

4. Deelproces Ontheffing benoeming eigen wachtgelder: digitale aanvragen bevatten ontslagdocumenten. En in de beschikkingen komt bij de betrokkene (= ex-werknemer) dhr/ mw. te staan. Beschikkingen worden bewaard in digitaal archief. Inclusief die aanduiding dus. De ontslagdocumenten worden wel vernietigd. Dit proces houdt per 1-8-2022 op te bestaan wegens wetwijziging.

5. Deelproces Verantwoorden: in de papieren jaarverslagen van besturen van scholen/ instellingen staan aanduidingen dhr/mw. Betreft bestuursleden en personeelsleden. Geen gebruik, geen registratie door DUO. Verslagen worden gescand en digitaal gearchiveerd.

Het digitale proces voor wat betreft de Wet Normering Topinkomens (WNT) kent een vrij invulbaar veld "naam" van personen waarvan WNT info is opgenomen. In dat veld komt soms de aanduiding dhr/mw mee. Aanpassing van het veld is niet mogelijk, toevoegen van een extra invulinstructie is alleen mogelijk door tussenkomst van ministerie van BZK. De WNT-taxonomie is door dat ministerie bepaald en door meerdere gebruikers overgenomen. In deze is DUO (OI) dus afhankelijk van de activiteit bij dat ministerie c.q. het Rijksbrede beleid dat voor onnodige sekse registratie wordt uitgerold

6. Proces aanvragen schoolstichting MRvNS (Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen; zowel voor Europees als Caraïbisch Nederland). Betreft veel mailverkeer met, indien bekend, aanhef op geslacht. In de aanvragen komen aanduidingen voor met dhr. of mw. (bestuursleden) en van bestuursleden in spe wordt een VOG (Verklaring omtrent gedrag) gevraagd als onderdeel van aanvraag. Als onderbouwing van de aanvragen worden ouderverklaringen (voor CN met aanduiding geslacht kind) gevraagd. De ouderverklaringen worden geregistreerd in Excelsheet voor controledoeleinden. Voor allemaal geldt: persoonsgegevens, inclusief seksegegevens, die digitaal binnenkomen via cockpit worden vernietigd na afhandeling van de aanvraag. Daar waar de aanvraag (of een deel daarvan) op papier wordt gebruikt (bijv. ter controle van de VOG) wordt deze ook na afhandeling vernietigd. Tijdens afhandeling liggen de VOG's in de kluis bij DAM (het serviceteam Document- en Archiefmanagement).

7. Deelproces specifieke uitkeringen educatie en voortijdig schoolverlaten (VSV): er worden in het kader van de specifieke uitkeringen aan de gemeenten en contactscholen en de uitvraag van VSV gegevens, overzichten bijgehouden van de contactpersonen (van scholen en

gemeenten) waarin indien bekend ook het geslacht is opgenomen. De overzichten worden regelmatig geactualiseerd (d.m.v. een mailrondje met de vraag of gegevens nog kloppen).

8. Deelproces uitvoeringstoets: in het format voor de brief aan de opdrachtgevers (vooral de DG's bij OCW) is zowel in adressering als in aanhef de keuze M/V opgenomen
9. Deelproces bekostiging CN: de telgegevens worden per formulier (mail) ingediend. Het formulier vraagt (ook) om aantallen jongens en meisjes (niet op de persoon herleidbaar). Daarnaast wordt het geslacht van de directeur van de school ter controle/identificatie gevraagd. De gegevens worden digitaal gearchiveerd.
10. Deelproces Afstudeersteun: in dit proces worden geen seksegegevens opgevraagd, maar die zijn soms wel opgenomen in de aanvragen/correspondentie. Gegevens worden niet gebruikt, wel gearchiveerd.
11. Deelproces B&B: bij behandeling beroep en bezwaar door team B&B worden gegevens omtrent geslacht gevraagd en geregistreerd als onderdeel van het identificatieproces van gemachtigden. Ook in de stukken staan vaak gegevens omtrent geslacht. Bij WOB en in de toekomst WOO verzoeken idem. Gegevens van de indiener komen initieel binnen via voorgeschreven formulieren (papier en vooral digitaal). Het geslachtgegeven is optioneel (M/V/O). in de stukken komen om diverse redenen gegevens omtrent geslacht/gegeven voor. Archivering o.b.v. AVG en archiefwet.
12. Deelproces verzoek om informatie (VOI) bij bezwaar en beroep: in de stukken betreffende bezwaar en beroep die intern worden voorzien van informatie komen seksegegevens voor. Deze zijn vaak niet van belang voor de behandeling van het verzoek om informatie (VOI). Bij communicatie/ correspondentie met (externe) partners in de keten kunnen eveneens seksegegevens voorkomen.

4.2.1. Samenvatting en conclusies

Bij DUO/OI/BKP worden voor de uitvoering van het brede bekostigingsproces (componenten en bij Doorontwikkeling Applicatielandschap Bekostiging - DAB) geen sekse/geslachtgegevens uitgevraagd, gebruikt of geregistreerd. Bij deelprocessen MRvNS en bekostiging CN

worden gericht seksegegevens opgevraagd voor controle/identificatie doeleinden. Bij MRvNS komen ook gegevens omtrent geslacht mee in de opgevraagde VOG-en en ouderverklaringen. Gebruik is gebaseerd op wet- en regelgeving.

Bij de twee deelprocessen (B&B en VOI) die te maken hebben met afhandeling Bezwaar en Beroep en WOB-verzoeken wordt gebruik gemaakt van het sekse/geslacht gegeven ter controle/identificatie. Daarnaast komt het gegeven vaak ongevraagd mee in de stukken.

Ook bij sommige andere deelprocessen komen ongevraagd sekse/geslacht gegevens mee bij in te dienen stukken (bijvoorbeeld jaarverslagen). De gegevens worden niet gebruikt of geregistreerd.

Bij telefonisch klantcontact wordt het gegeven indien bekend gebruikt in de aanspreekvorm en soms vastgelegd in CRM-systeem.

Bij kleinere deelprocessen waarbij buiten de systemen om brieven/beschikkingen/mails worden aangemaakt, wordt het sekse/geslachtgegeven (M/V) gebruikt als beleefdheidsvorm in aanhef. In sommige gevallen worden lijsten met contactpersonen (Excel) bijgehouden.

Algemeen geldt:

Daar waar het gegeven wordt opgevraagd (voor controle/identificatie) is impliciet dat de juridische sekse wordt bedoeld. Er wordt geen toelichting op gegeven. Bij het gebruik als beleefdheidsvorm is geen sprake van opvragen, maar worden gegevens indien bekend gebruikt. Dat zal in de meeste gevallen de sociale sekse zijn (maar dat is niet nader gespecificeerd).

Omdat er geen echte registratie/opslag van de sekse gegevens plaatsvindt, is er ook geen mogelijkheid voor betrokkenen om het geregistreerde gegeven te laten wijzigen/verwijderen. Uiteraard kan bij een voorkomend verzoek, het gegeven worden gelakt in alle stukken c.q. gewijzigd in bijvoorbeeld Superoffice. Er is geen specifiek beleid op dit punt.

Maatregelen

Het niet of anders gebruiken van het sekse/geslacht gegeven vraagt bij BKP geen ingrijpende maatregelen of grote ICT oplossingen. In de meeste gevallen volstaat het aanpassen van werkinstructies en overzichten die lokaal worden gebruikt. Bij MRvNS geldt dat geen invloed kan worden uitgeoefend op inhoud VOG en weinig bij ouderverklaring. Bij Klant is wellicht een aanpassing in het systeem Superoffice nodig en bij B&B is wellicht een aanpassing in de Blueriq

overzichten nodig. Nadere analyse op detailniveau moet uitwijzen of dit inderdaad aan de orde is en zo ja wat de impact daarvan is. Aansluiten bij toekomstig Rijksbreed beleid is een pre.

4.3. OVG - verstrekken van studiefinanciering, tegemoetkoming schoolkosten en innen van les gelden en studieschulden

Voor het verstrekken van Studiefinanciering, tegemoetkoming schoolkosten en het innen van les gelden en studieschulden bestaat bij DUO de directie Onderwijsvolgers (hierna OVG). Voor de primaire processen van OVG is de registratie van persoonsgegevens, en dus ook het geslachtskenmerk (m/v/o) centraal geregeld in de Basis Administratie Persoon (hierna BAP). Het geslacht is binnen de BAP en de Basisregistratie Personen (hierna BRP) een verplicht attribuut. Eigenaar van de BAP is DUO Domein Persoon, een onderdeel van Service Eenheid Gegevens van de directie RNE (Registers en Examens). Het betreft een generiek domein voor alle DUO processen die persoonsgegevens gebruiken. De persoonsgegevens worden verkregen vanuit de BRP, indien de persoon in het bezit is van een BSN. De BRP bevat persoonsgegevens van Nederland (ingezetene) en van personen die Nederland hebben verlaten (niet ingezetene). De BRP registreert de juridische sekse (en geen sociale sekse).

De aanvragers met een BSN kunnen digitaal worden bediend door in te loggen met DigiD of eIDAS. NB: OVG processen registreren naast de persoonsgegevens van de aanvrager ook persoonsgegevens van ouders (m.b.t opvragen inkomen bij aanvraag aanvullende beurs) en van partner en kinderen (m.b.t. aanvragen éénoudertoeslag). OVG is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de wetgeving WSF2000, WSFBES de WTOS, Les- en Cursusgeld, de Lerarenbeurs en een aantal overige subsidieregelingen voor financiering leraren. Geen van de wetten en subsidie regelingen schrijft expliciet de registratie of gebruik van het geslachtskenmerk voor. OVG gebruikt gegevens over de sekse voor doelen waarvoor de wet dit niet expliciet voorschrijft te weten voor:

1. Identificatie
2. Communicatie
3. Onderzoek
4. Statistiek

Om te bepalen of binnen OVG sprake is van onnodige seksregistratie of dat het gebruik daarvan onevenredig is wordt hieronder per doel de toepassing ervan uitgelegd en de noodzaak daarvoor samengevat.

4.3.1. Identificatie

DUO-breed geldt in het algemeen dat bij de dienstverlening aan burgers het kenmerk 'geslacht' van belang is voor het identificatieproces. Het gaat hierbij derhalve om de juridische sekse, zoals vastgelegd in de BRP. Voor de identificatie zijn diverse zoekpaden beschikbaar; het kenmerk 'geslacht' is voor een aantal zoekpaden verplicht. Het kent de waarden M, V en O, voor man, vrouw en onbekend, conform de BRP. Voor OVG wordt het geslachtskenmerk intern geraadpleegd voor de identificatie van de persoon én vergeleken met de opgave van de aanvrager indien deze persoon niet in het bezit is van een BSN. Het achterwege laten van het kenmerk 'geslacht' bij de aanvraag leidt tot verhoogde kans op problematische identificatie. Hierbij is vooral het ontbreken niet onderscheiden van twee verschillende personen een ernstige fout, omdat dit leidt tot een datalek. Bij het ontbreken niet onderkennen dat een persoon reeds geregistreerd is, is een groot risico de kans op dubbele dienstverlening, waardoor voor de burger vervelende schulden kunnen ontstaan. In elk geval kan de identificatie veel uitzoekwerk met zich meebrengen, wat een stagnerende werking kan hebben voor:

- A. het aanmeldproces voor aanvragers die niet in het bezit zijn van een BSN én
- B. voor het achteraf koppelen van een onderwijsnummer aan een BSN.

Met betrekking tot A

Voor deze aanvragers wordt eerst gecontroleerd in de BAP én BRP of ze wellicht toch in het bezit zijn van een BSN. Het geslachtskenmerk dat bevestigd wordt op het formulier wordt gebruikt ten behoeve van de identificatie. Dit kan helpen voorkomen dat een persoon tweemaal geregistreerd wordt. Het correct beoordelen hiervan levert meer handmatig werk en een grotere foutkans op indien het geslachtskenmerk niet is opgegeven door de aanvrager.

Met betrekking tot B

Voor aanvragers zonder een BSN, of met een Zwitserse of Britse nationaliteit of een nationaliteit van een ander EU/ERR land of van het Caribisch deel van Koninkrijk der Nederlanden, die naar Nederland komen om te studeren moet een aanvraag voor financiering door middel van een fysiek formulier worden ingediend. De persoonsgegevens (inclusief geslachtskenmerk) worden binnen de BAP geregistreerd onder het identificerende gegeven Onderwijsnummer (hierna ON). Een ON wordt binnen de BAP gekoppeld aan het BSN nadat de EU burger voorzien is van een BSN. Het correct koppelen hiervan kost minder tijd en levert meer zekerheid indien het geslachtskenmerk al in de BAP is geregistreerd.

In een aantal gevallen is echter ook het geslacht benodigd voor achterliggende identificatieprocessen, ook indien het BSN wel bekend is van een klant. Dit geldt onder andere voor het identificatieproces van opvragen gegevens van ouders indien een aanvullende beurs gewenst is of ter identificatie van de partner indien Eenoudertoeslag is gewenst.

Conclusie: Registratie van sekse ten behoeve van identificatie (m.b.t. A en B) voor OVG is evenredig.

Het niet meer vragen van het kenmerk “geslacht” van een persoon zal gevolgen hebben voor de unieke identificatie van een persoon in de BAP en het BRP en kan leiden tot:

- meer problematische identificatie
- meer persoonsverwisselingen, en daarmee een datalek
- meer dubbele registraties en dus dubbel uitgekeerde financiering
- meer verhangingen (een verhangen is een administratieve correctie achteraf om meerdere nummers terug te brengen naar de ene persoon die ermee bedoeld wordt)

4.3.2. Communicatie OVG - klant

Binnen OVG wordt het geslachtskenmerk daarnaast gebruikt voor de schriftelijke en de telefonische communicatie tussen de klanten en OVG medewerkers waarbij OVG medewerkers de gegevens van de klant raadplegen op de medewerkersschermen. Binnen OVG wordt al gewerkt aan het genderneutraal communiceren naar de klant. Zo wordt in de algemene berichtgeving de klant aangeschreven in de actuele rol (bijvoorbeeld: beste student óf beste debiteur). Het aanschrijven van de klant waarbij ‘meneer’ of ‘mevrouw’ is vervangen door de

actuele rol wordt niet als problematisch ervaren. In de telefonische communicatie naar de klant is het genderneutraal en inclusief communiceren in het algemeen geen probleem. Echter geldt dat het in specifieke situaties wenselijk is om de sekse te kennen. Een voorbeeld hiervan is het respectvol schriftelijk of telefonisch communiceren vanuit het Centrale Meldpunt Overlijden. Daarnaast mogen helpdeskmedewerkers uit AVG-overweging aan ouders van meerderjarigen geen informatie verstrekken over financieringsgegevens; het raadplegen van het geslachtskenmerk is dan een indicatie of de juiste persoon telefonisch te woord wordt gestaan.

In september 2019 is een analyse uitgevoerd naar welke communicatieproducten nog voorzien kunnen worden van genderneutrale communicatie, inclusief een impactbepaling. Dit geldt bijvoorbeeld voor mailverkeer, klantschermen, IDG brieven (Interactieve Documenten Generator) en/of medewerkersschermen. Impact voor doel communicatie is overgenomen uit deze analyse. Daarnaast is een update toegevoegd door Contentbeheer en ABL (Aanvragen en Beslissen Lerarenbeurs). Tevens is de impact bepaald voor het aanpassen van de medewerkersschermen.

Bron	Uren
Analyse Gender neutraal communiceren	5.600
Update Contentbeheer	150
Update ABL	50
Totaal	5.800

Impact sekse achterwege laten in communicatie (naar medewerker)

Bron	Uren
Medewerkersschermen	900
Service naar medewerkersschermen	900
Totaal	1.800

NB De impact is exclusief een alternatief in het Bezwaar & Beroep proces en klachtenproces waarin de klant de keuze krijgt in aanhef in de communicatie.

Conclusie

Registratie van sekse ten behoeve van (externe) communicatie is niet altijd evenredig. Echter in een aantal gevallen is er sprake van een wat meer formele relatie met de klant in de communicatie. Bijvoorbeeld in de berichtgeving vanuit een Bezwaar & Beroep proces of een klachtafhandeling. Door de klant met meneer/mevrouw aan te spreken wordt toenadering gezocht. Het is niet eenvoudig hiervoor een alternatief te vinden.

Advies

Verwijder de 'geslacht' aanhef op alle output naar de klant (zogenaamde externe output). Overweeg of in het Klachtenproces of B&B proces de klant een keuze kan worden aangeboden, hoe de klant wil worden aangesproken in de communicatie in bijvoorbeeld het door de klant in te vullen (web)formulier. Het hanteren van de juiste aanspreekvorm zal leiden tot een betere relatie.

Betreffende de interne output, naar de medewerker, geldt een ander advies. Bespreek binnen Management OVG én in overleg met Management Service Eenheid Gegevens de optie om de geslachtsaanduiding niet meer standaard te tonen op de medewerkersschermen, waarbij medewerkers van DUO die geautoriseerd zijn voor toegang tot persoonsgegevens de geslachtsaanduiding wel kunnen achterhalen via een raadpleegfunctie. Daarmee kan dan in uitzonderlijke gevallen het geslacht in de BAP geraadpleegd worden. Overweeg hierbij of het niet meer tonen van het geslacht op de schermen, zolang het geslachtskenmerk van een persoon in de BAP een verplicht gegeven is, bijdraagt aan het terugdringen van het gebruik. Voor de aanpak van het gender neutraal communiceren is een Rijksbrede aanpak gewenst.

4.3.3. Onderzoek

De afdelingen Handhaving en Inspectie (hierna H&I) en Persoonsgebonden Innens (hierna PGI) raadplegen de sekseregistratie voor het uitvoeren voor onderzoek. PGI kan het geslachtskenmerk raadplegen op een medewerkers scherm. H&I krijgt het geslachtskenmerk aangeleverd via Datawarehouse (hierna DWH). Het gegeven 'geslacht' is daarbij niet altijd noodzakelijk maar is voor het onderzoek in een aantal gevallen wenselijk om over te beschikken. H&I wil hiervan op de hoogte zijn bij huisbezoek in het kader van controle op misbruik van de uitwonende beurs. PGI gebruikt de sekse bij het traceren van debiteuren via social media.

Advies

Verwijder het geslachtskenmerk op de medewerkersschermen (zie ook doel communicatie hiervoor), en in de DWH leveringen indien mogelijk. Voorzie medewerkers van een raadpleegfunctie waarmee in uitzonderlijke gevallen het geslacht in de BAP geraadpleegd kan worden. Impact sekse achterwege laten in onderzoek

Bron	Uren
DWH leveringen	120

4.3.4. Statistiek

Vanuit OVG worden gegevens aangeleverd aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), in het kader van de wettelijke taken van het CBS.

Het CBS levert informatie en data inzicht in maatschappelijke vraagstukken waarmee tevens het maatschappelijk debat, beleidsontwikkeling en de besluitvorming van de overheid worden gevoed.

Inzicht in sekse kan daarbij noodzakelijk zijn.

Advies Het vraagstuk of het nodig is dat DUO de geslachtskenmerken aan het CBS levert is buiten scope. Deze vraag moet door het CBS beantwoord worden. Uitgangspunt is dat deze DUO brede analyse geen oordeel geeft over de evenredigheid van de sekseregistratie aan externe partijen.

4.4. Erkennen van diploma's, beheren diplomabank

Binnen dit hoofdproduct zijn onderstaande onderdelen geanalyseerd aan de hand van de Toolkit Onnodige Sekseregistratie met als belangrijkste inzichten:

1. Bij *Mijn diploma's* (voorheen bekend als Diplomaregister) werd het geslacht getoond op het digitaal uittreksel. Sinds eind maart 2022 wordt dit niet langer gedaan, mede naar aanleiding van de Pilot onnodige sekseregistratie. Bij EMREX staat het geslacht in het ELMO bericht (EU standaard berichten opmaak). NB EMREX is een onafhankelijk

internationaal netwerk, waaraan DUO deelneemt. Er bestaat een wettelijke basis voor de registratie van het geslacht. Deze is gelegen in artikel 15, sub c, van het Besluit register onderwijsdeelnemers.

2. Bij de *Verklaring afgelegd examen* wordt het geslacht niet opgenomen op de verklaring, maar wel op het onlineaanvraagformulier en in RDI (registratiesysteem voor diploma diensten). Er bestaat een wettelijke basis voor de registratie van het geslacht. Deze is gelegen in artikel 54 van het Eindexamenbesluit VO.
3. Bij het *Vervangend opleidingsdocument* wordt het geslacht niet opgenomen op het opleidingsdocument, maar wel op het online aanvraagformulier en wordt het geslacht geregistreerd in RDI. Ook hiervoor bestaat een wettelijke basis die ligt in artikel 54 van het Eindexamenbesluit VO.
4. Bij een *Correctieverzoek* wordt de aanvraag gedaan vanuit Mijn DUO. Bij deze aanvraag wordt niet naar geslacht gevraagd. Omdat is ingelogd met DigiD gaan alle persoonsgegevens die op het uittreksel staan, waaronder geslacht, mee in de mail richting het KANA-systeem en wordt het correctieverzoek in RDI geregistreerd, met ook het geslacht. Er bestaat een wettelijke basis voor de registratie van het geslacht. Deze is gelegen in artikel 15, sub c, van het Besluit register onderwijsdeelnemers.
5. Bij *Diplomabeschrijving* wordt op de beschrijving zelf geen geslacht opgenomen. Wel wordt op het (fysieke) aanvraagformulier naar geslacht gevraagd en wordt dit geregistreerd in RDE.
6. Bij *Kinderopvangpersoneel* wordt het geslacht opgenomen in brieven gericht aan de zaakwaarnemer⁹. In deze brieven wordt ook het geslacht vermeld. Ook wordt op het digitale en fysieke aanvraagformulier voor zowel erkenning als tijdelijke en incidentele dienstverrichting het geslacht gevraagd en geregistreerd in RDE.
7. Bij *Kinderopvangpersoneel Nederland* wordt het geslacht opgenomen op het aanvraagformulier en in de RDE geregistreerd. Ook wordt in de brieven aan de zaakwaarnemer het geslacht vermeld.
8. Bij *Legalisatie* wordt het geslacht opgenomen op het aanvraagformulier en geregistreerd in RDE.
9. Bij *Onderwijs Ondersteunend Personeel* wordt het geslacht opgenomen op aanvraagformulieren en geregistreerd in de RDE. Ook in brieven aan de zaakwaarnemer wordt het geslacht vermeld.
10. Bij *Onderwijsbevoegdheid* wordt het geslacht opgenomen op aanvraagformulieren en geregistreerd in de RDE. Ook in brieven aan de zaakwaarnemer wordt het geslacht vermeld.
11. Bij *Ontheffing of erkenning* wordt het geslacht opgenomen op aanvraagformulieren voor erkenning en tijdelijke en incidentele dienstverlening en geregistreerd in RDE. Ook in brieven aan de zaakwaarnemer wordt het geslacht vermeld.
12. Bij *Uitgebreide Statusverklaring* wordt het geslacht op de statusverklaring zelf niet opgenomen. Het geslacht wordt wel opgenomen op het aanvraagformulier en geregistreerd in RDE.
13. Bij *Titulatuur* wordt het geslacht opgenomen op het aanvraagformulier en geregistreerd in RDE.
14. Bij *Verklaring van onderwijsbevoegdheid* wordt het geslacht op de verklaring zelf niet opgenomen, maar wel geregistreerd in RDE en vermeld in de brieven aan de zaakwaarnemer.
15. Bij *Waarschuwing beroepsverbod* wordt het geslacht geregistreerd in het Informatiesysteem Interne Markt (IMI) van de Europese Commissie. Voor zover het een identificering van de veroordeelde betreft is de wettelijke basis hiervoor gelegen in artikel 31a, lid 2, onder a, en artikel 31b, lid 3, van de Algemene wet erkenning EU-beroepskwalificaties
16. Bij *Verificatie* wordt geen geslacht geregistreerd.

⁹ Het gaat hierbij om personen die in het buitenland een diploma hebben behaald en in Nederland een bevoegdheid aanvragen om in de kinderopvang te werken. Voor een groot deel gaat die aanvraag via een zaakwaarnemer.

4.4.1. Samenvatting en conclusies

Bij verschillende processen binnen DUO/Internationale Diensten komt het voor dat sekse/geslachtgegevens worden uitgevraagd, gebruikt of geregistreerd. In een aantal gevallen is daarvoor een wettelijke basis aanwezig en in aantal gevallen ook niet. Bij *Mijn Diploma's* en *Correctieverzoek* vloeit registratie voort uit de wet. De vraag is wel of deze registratie nog gewenst is. Het is echter niet aan DUO om daarover te besluiten. Zowel de diplomamodellen VO als MBO bevatten geen sekse, het getuigschrift HO ook niet. De ingezette lijn is dat gefaseerd overgegaan wordt op een neutrale aanhef zoals Geachte klant of Beste A. de Vries.

Mijn diploma's wil graag zoveel mogelijk aansluiten op de originele diploma's, hetgeen een argument kan zijn om het geslacht niet meer te registreren en de wetgeving daarop aan te passen.

Met ingang van april 2022 is het geslacht voor iedereen niet meer zichtbaar in de online omgeving *Mijn diploma's*.

Bij *Verklaring afgelegd examen* en *Vervangend opleidingsdocument* bestaat ook een wettelijke basis om de sekse te registreren. Hierbij is aan te bevelen om nader te onderzoeken of de registratie van het geslacht noodzakelijk is voor identificatie.

Bij *Diplomabeschrijving*, *Kinderopvangpersoneel*, *Kinderopvangpersoneel Nederland*, *Legalisatie*, *Onderwijs Ondersteunend Personeel*, *Onderwijsbevoegdheid*, *Ontheffing of erkenning*, *Uitgebreide Statusverklaring*, *Titulatuur*, en *Verklaring van onderwijsbevoegdheid* bestaat geen wettelijke grondslag om sekse te registreren. Er kunnen daarom ook verschillende stappen worden gezet om dit te verminderen. Hierbij kan gedacht worden aan het verwijderen van de sekse op aanvraagformulieren, het niet meer registreren daarvan in RDE, en het herschrijven van de brieven aan de zaakwaarnemer. Indien het nodig is dat de sekse wordt geregistreerd kan dat alleen als daarvoor een wettelijke grondslag bestaat of alsnog gerealiseerd wordt.

4.5. Organiseren van school- en staatsexamens

De huidige computersystemen voor het domein Examens zijn op leeftijd en worden vervangen binnen het programma Modernisering Examens (MEX). Zij vallen daarmee buiten de scope van deze POS opdracht. Bij de al nieuw gebouwde MEX onderdelen, zoals BUS, wordt nog achteraf onderzoek gedaan naar registratie en gebruik van de sekse. In de nieuwe MEX systemen en processen die nu worden ontworpen of gebouwd wordt de sekse registratie conform OS checklist meegenomen.

Bij het examensysteem Facet en de nieuwe MEX examensystemen is het terugdringen van de sekse registratie en het gebruik ervan voldoende geborgd. In de communicatie met de klanten en in de uitwisseling tussen systemen wordt de sekse niet gebruikt of enkel met een duidelijke (vaak wettelijke) onderbouwing. Het geslacht wordt niet vermeld op diploma's en of certificaten, zie afbeelding:

Hieronder een aantal voor examens relevante wettelijke bepalingen waaruit volgt dat het geslacht wordt geregistreerd als identificerend gegeven behorend bij diplomagegevens van kandidaten staatsexamen voortgezet onderwijs:

- Artikel 15 Besluit register onderwijsdeelnemers (BRO) / in combinatie lezen met de artikelen 16, onderdeel p en 17, lid 2 sub f, BRO
- Artikel 22, lid 1 en 3 BRO
- Artikel 47 BRO
- Artikel 49 BRO
- Artikel 43, lid 3, 4 en 5 BRO

4.6. Aanmelding en selectie en hoger onderwijs

DUO heeft een beperkte wettelijke taak rondom de aanmelding en selectie in het Hoger onderwijs. De verantwoordelijkheid van de taak ligt bij de instellingen, DUO levert enkele ondersteunende taken:

- Identificeren van de persoon in geval de student niet middels DigiD binnenkomt
- Leveren van BRP-gegevens, waaronder geslacht
- Leveren van vooropleidingsgegevens
- Leveren van indicatie soort collegegeld

Als de persoon zich met DigiD meldt is daarmee ook het BSN bekend en geverifieerd. DUO levert dan (onder meer) het geslacht aan de instelling. Als de persoon echter niet met een DigiD geverifieerd BSN de keten in komt moet de instelling het gegeven 'geslacht' aan DUO leveren. DUO heeft dit gegeven nodig om de persoon te registreren in BAP en het PGN (onderwijsnummer) te genereren. Wanneer in een later stadium een BSN wordt uitgereikt kan DUO de persoon op basis van de bekende gegevens koppelen.

In de wetgeving rondom het aanmelden, de selectie en de inschrijving in het HO (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek - WHW) is opgenomen dat de betrokkene (artikel 7.31e lid 2, artikel 7.39 lid 1) het persoonsgebonden nummer moet overleggen middels een identiteitsdocument waar de geboortedatum en het geslacht op zijn vermeld. In de Regeling register onderwijsdeelnemers staat dat het bestuur van de onderwijsinstelling op grond van artikel 15 lid 2 dit gegeven aan het register onderwijsdeelnemers levert.

Het gegeven wordt ten behoeve van het Register Onderwijsdeelnemers binnen DUO opgenomen in de basisadministratie Persoon met meerdere doelen:

- Om een persoon initieel en bij vervolg dienstverlening eenduidig te kunnen identificeren
- Als gegeven om bij gebruik van het BSN invulling te geven aan de vergewisplicht uit de Wabb
- Als gegeven in leveringen ten behoeve van beleidsevaluatie, onderzoek en wettelijke leveringen aan andere instanties, waaronder scholen en sectorraden.

4.7. Verzamelen en beheren van onderwijsgegevens in diverse registraties

Domein Persoon is een generiek domein voor alle onderwijsgerelateerde processen die persoonsgegevens gebruiken die niet in de interactie tussen burger en DUO ontstaan. Denk onder meer aan processen voor studiefinanciering, tegemoetkoming scholieren, bekostiging, register onderwijsdeelnemers en onderwijsresultaten, lerarenbeurs, internationale diensten, diplomaregister, en examendiensten. De gegevens zijn vaak verkregen vanuit externe registers of administraties (RvIG, Belastingdienst). Het gaat dan om gegevens als persoonsgegevens uit BRP, inkomensgegevens en rekeninggegevens.

Alle primaire diensten binnen DUO gebruiken Domein Persoon, het is een service onderdeel ten behoeve van de primaire onderwijsdiensten. Domein Persoon stelt gegevens en generieke werkprocessen beschikbaar voor alle diensten binnen DUO en onder strikte voorwaarden ook voor gegevensleveringen aan externe partijen, zoals instellingen en sectorraden.

Vanuit domein Persoon bezien is het niet goed mogelijk om, aan de hand van de Toolkit Onnodige Seksregistratie, een inschatting te maken over de wettelijke noodzaak om de sekse te registreren. Net zomin kan domein Persoon een juiste inschatting geven wat de gevolgen zijn voor de gegevens afnemende regelgeving, processen (analytisch, gegevensleveringen) en uitvoeringstaken als de sekse niet geregistreerd is. Wel is duidelijk dat het generieke karakter van de huidige processen binnen DUO gaat wegvallen als de sekse nog maar door een handvol processen wordt aangeleverd en door andere processen niet.

De onderstaande punten worden vanuit domein Persoon aangegeven als richting voor eventuele, toekomstige oplossingen:

Output

- In de uitingsvormen (brieven, beschikkingen e.d.) die DUO naar een klant stuurt is een referentie naar de sekse zoveel mogelijk geschrapt
- In specifieke gegevensleveringen kan het geslacht worden geschrapt als dit geen gevolgen heeft voor de ontvanger
- In het geval van een persoon die actief wordt bijgehouden in BRP (ingeschrevene) de gegevens bij te houden in BRP en te gebruiken direct vanuit BRP, en niet langer als een kopie binnen DUO te registreren.
- Speciale aandacht verdient de aanschrijfwijze. Als dit moet wijzigen, is het beter om aan te sluiten bij de overheidsbrede ontwikkelingen. Zo zijn er bij RvIG al jaren plannen om dit in BRP op te nemen. Nu maakt DUO weinig gebruik van de code uit BRP die het naamgebruik regelt. Hier kan men kiezen voor de eigen achternaam ('geslachtsnaam' in BRP terminologie), achternaam partner, achternaam partner gevolgd door eigen achternaam en omgekeerd. Als hiervoor gender neutrale varianten komen kan dat impact hebben. Voor nu is het ver buiten scope.

Input

- In Mijn DUO en andere digitale kanalen kan DUO waar mogelijk het tonen van sekse gerelateerde informatie achterwege laten.
- In Mijn DUO of andere digitale kanalen is het niet nodig om geslacht op te vragen als men met DigiD inlogt. Als men met eIDAS inlogt is de toegang ook alleen mogelijk als RvIG de persoon via het BSN Koppelregister (BSNk) uniek weet te koppelen aan een BSN. In deze gevallen kan DUO het gegeven geslacht uit BRP betrekken.
- Bij het papieren kanaal kan een BSN door een uitvoeringsmedewerker worden gecontroleerd op andere gegevens dan geslacht en geboortedatum. Op het formulier kunnen we in zo'n geval het geslacht laten vervallen.
- Bij het papieren kanaal is het geslacht nodig op het moment dat een persoon op het formulier niet te vinden is in BRP. Dat kan niet vervallen.
- Bij inschrijving via Studielink is het geslacht nodig bij buitenlandse studenten zonder BSN. Indien in de uitwisseling tussen instelling en DUO (eventueel via Studielink) het geslacht niet meer aanwezig is in de set die naar DUO wordt gestuurd voor personen met een BSN, raakt dit aan de vergewisplicht en de tooling die DUO generiek gebruikt om personen te identificeren, en te controleren of een dergelijk persoon zónder BSN al geregistreerd is in de Basisadministratie Persoon.

Registratie in BAP

- Dit blijft nodig. Niet alleen vanwege juridische aspecten (de wet vraagt het) maar ook om in later stadium onderzoek te kunnen doen. Bijvoorbeeld: hoeveel mannen doen een opleiding die momenteel vooral door vrouwen wordt gevolgd en is gender gericht beleid daarop gewenst?
- Verder kan in BRP momenteel niet worden achterhaald hoe het geslacht daarin was geregistreerd ten tijde van de dienstverlening. Alleen het actuele geslacht is beschikbaar.
- BRP kent drie waarden voor geslacht: M, V en O (Man, Vrouw, Onbekend). Andere waarden dan deze moeten zeer zorgvuldig worden overwogen; de impact is naar alle waarschijnlijkheid zeer groot. Dat komt ook naar voren in de globale impactbepaling van het amendement Van Ginneken (in het kader van de Transgenderwet), waarin wordt voorgesteld om de waarde X te gaan gebruiken in de BRP.

Binnen DUO spelen meerdere aspecten rondom het registreren van sekse.

Juridisch: er zijn wetten waarin staat dat het geslacht gevraagd en geregistreerd moet worden. Denk bijvoorbeeld aan de Wet Register Onderwijsdeelnemers (ROD): artikel 9 lid 2 sub c.

Communicatie

Digitale kanalen

- Het klantportaal Mijn DUO is alleen toegankelijk met DigiD of eIDAS (alleen met BSN). DUO vraagt hier geen sekse op, de identiteit is al vastgesteld. Mocht DUO op termijn ook eIDAS gaan gebruiken voor digitale dienstverlening aan Europese onderdanen zonder BSN, dan kan het ontbreken van een geslacht een aandachtspunt worden.
- Lastiger wordt het proces als een student zijn ouders handmatig opgeeft. Of een debiteur zijn partner opgeeft. In die gevallen is geen sprake van DigiD van de personen die het betreft, en kan DUO de huidige implementatie van de vergewisplicht niet uitvoeren.

M2M-kanalen

- Studielink: bij buitenlandse studenten geen BSN, dus input geslacht nu nodig.
- Bij studenten met BSN zou in theorie geen geslacht meer doorgegeven hoeven te worden. DUO geeft echter invulling aan de vergewisplicht (Art. 12 Wabb) door middel van controle van het BSN mét geboortedatum en geslacht. Bovendien levert het eventueel wegvallen van het gegeven 'geslacht' problemen op met de HQL tooling (High Quality Identify) die DUO inzet, zie hieronder.

Papieren kanalen

- Als BSN is opgegeven kan de uitvoeringsmedewerker mogelijk op een ander gegeven controleren om te zien of hij de juiste persoon in BAP of BRP kan vinden.
- Ook zonder BSN kan een persoon, op basis van opgegeven gegevens, gezocht worden in de BRP. Als de persoon echter niet vindbaar is, heeft domein Persoon het geslacht nodig om de persoon te registreren, aangezien geslacht een verplicht attribuut is in de BAP.

Procesmatig in de primaire dienstverlening

Het geslacht wordt voor meerdere doeleinden geregistreerd:

- Ten behoeve van identificatie.
- Nu wordt volgens Wet Algemene Bepalingen BSN bij gebruik van BSN (wanneer dit niet gekoppeld is middels DigiD) gecontroleerd of de geboortedatum en het geslacht overeenkomen. Hetzelfde gebeurt bij gebruik van het onderwijsnummer.

- In de huidige procesgang gebruikt DUO de HQi tooling, waarin gebruik gemaakt wordt van zogeheten signalemententabellen. Het verwijderen van het gegeven geslacht maakt dat deze tooling niet meer voor elk identificatiepad bruikbaar is. De impact hiervan is fors.
- Bovendien bestaat het risico dat een persoon tweemaal geregistreerd wordt (dubbele dienstverlening of een administratieve koppeling tussen twee registraties). Het risico is ook aanwezig dat een persoon verkeerd geïdentificeerd wordt. Dat betekent een datalek.
- DUO genereert voor enkele oude systemen nog het correspondentienummer. Voor de generatie van het nummer wordt het geslacht gebruikt. Deze systemen zullen worden uitgefaseerd.
- Om eerder geregistreerde personen opnieuw op te zoeken.

Procesmatig in gegevensleveringen

DUO moet in een aanzienlijk aantal gegevensleveringen het geslacht doorgeven. Voor klanten die niet in de BRP voorkomen vereist dat registratie in de BAP, en daarin is geslacht een verplicht gegeven.

Procesmatig in het analytische onderzoek naar het effect van het beleid

Voor analytisch of evaluatief onderzoek waarbij het geslacht nodig is zal dit gegeven al in het primaire proces moeten worden opgeslagen. Bij personen die naderhand alsnog in BRP vindbaar zijn kan een nieuw proces worden ingericht om de gegevens tegen die tijd weer uit de BRP te halen. Dit vergt juridisch overleg met de RvIG. Aan een dergelijk nieuw in te richten proces is een lange doorlooptijd verbonden.

Technisch

Het gegeven 'geslacht' is een verplicht attribuut bij registratie van een persoon in BAP. Een aanpassing op een verplicht attribuut in een datamodel is een zeer forse en kostbare ingreep.

4.7.1. Samenvatting en conclusies

De rol en plaats van Domein Persoon, met een belangrijke rol voor het systeem BAP binnen de informatiehuishouding van DUO, maken het vrijwel onmogelijk om hierin registratie van het gegeven 'geslacht' stop te zetten. Geslacht is onder meer nodig voor een goede identificatie en het voldoen aan de vergewisplicht (art. 12 Wabb). Verder hebben veel afnemende processen het geslacht nodig, voor uiteenlopende (wettelijke) doeleinden. Het gegeven speelt

ook een belangrijke rol in gegevensleveringen aan scholen en instellingen, en voor leveringen en informatieproducten in het kader van beleidsevaluatie en onderzoeken. Kort samengevat: sekseregistratie is niet onnodig bij Domein Persoon.

4.8. Verrijking van onderwijsgegevens tot InformatieProducten IP

Binnen dit hoofdproduct zijn alle activiteiten geanalyseerd met als belangrijkste inzichten:

- Het gegeven geslacht is onderdeel van alle 1-cijferbestanden¹⁰ leerlingen en examens PO, VO, MBO en HO en komt uit de BAP. Geslachtgegevens zijn in deze bestanden nodig als grondslag voor (beleids)onderzoek. Bijzondere levering van deze bestanden (die tot op persoonsniveau herleidbaar zijn) aan externe partijen gebeurt altijd op wettelijke basis. Daarbij gaat het altijd om geslacht oftewel juridische sekse, gekoppeld aan de BRP.
- Het gegeven geslacht is ook onderdeel van de bestanden met personeelsgegevens, die via het zakelijk portaal bij de directie RNE worden aangeleverd door het bevoegd gezag van scholen en instellingen. Ook in deze bestanden zijn geslachtgegevens nodig als grondslag voor (beleids)onderzoek. Levering van deze bestanden op persoonsniveau aan externe partijen heeft nu geen wettelijke basis, maar er vindt op dit moment overleg plaats over een passende oplossing.
- Het gegeven geslacht komt voor in bestanden die IP opstelt voor beleidsonderzoeksbureaus en andere externe partijen. In alle gevallen is de grondslag voor het leveren van deze bestanden en het gebruik van het gegeven geslacht gelegen in het gebruik voor (beleids)onderzoekdoeleinden en daarmee geoorloofd volgens de checklist Tegengaan onnodige sekseregistratie
- IP plaatst bestanden met het gegeven geslacht op de website van DUO (open onderwijs data) in het kader van het overheidsbeleid "alle informatie is openbaar tenzij...". Er is geen zicht op wie deze bestanden met geslachtgegevens voor welk doel gebruiken. Op basis van de Toolkit is de opname van het gegeven geslacht dan ook onnodig. Er loopt nog een onderzoek in verband met de soms kleine aantallen personen, waardoor herleidbaarheid mogelijk kan worden.

¹⁰ Een 1-cijferbestand is een uniform geaccepteerd databestand met de gegevens over onderwijsinstellingen en onderwijsdeelnemers in het bekostigd onderwijs in heel Nederland. De data komen uit het Register Onderwijsdeelnemers (ROD) van DUO. De bestanden fungeren als onbetwiste basis voor het betreffende schooljaar en de betreffende sector.

4.8.1. Samenvatting en conclusies

Bij de afdeling Informatieproducten worden in de 1-cijferbestanden met onderwijsdeelnemers en examens en de bestanden met personeelsgegevens sekse/geslachtgegevens geregistreerd en gebruikt. Het gebruik van deze gegevens gebeurt altijd voor beleidsonderzoek, en vaak ten behoeve van positief beleid of het in kaart brengen van (on)gelijkheid.

Maatregelen

Het niet gebruiken van het sekse/geslacht gegeven is bij IP geen optie gezien het belang van het gegeven voor beleidsonderzoek. Het is goed mogelijk om andere opties naast man/vrouw op te nemen in de bestanden en te gebruiken, mits dit gegeven in de BAP wordt geregistreerd. Hieraan zijn nauwelijks kosten verbonden voor IP (uiteraard los van de kosten van aanpassing van de BAP en invoering van de gegevens daarin). Kosten verbonden aan eventuele acties om het gegeven geslacht te verwijderen uit de open data bestanden op de website van DUO zijn nog niet geschat vanwege het nog lopende onderzoek.

4.9. Fungeren als Nationaal Europass Centrum Nederland

Het Nationaal Europass Centrum van Nederland is sinds 2005 gevestigd bij DUO (de afdeling Internationale Diensten van de directie RenE). Het Nationaal Europass Centrum is verantwoordelijk voor promotie en voorlichting van Europass in Nederland en doet actief mee aan de ontwikkeling van Europass door deelname aan werkgroepen en projecten. De medewerkers belast met de Europass taken zijn in dienst bij DUO, maar voeren deze taak, in opdracht van OCW, uit voor de Europese Commissie. Dat doen ze samen met diverse partijen in het onderwijsveld en bedrijfsleven in Nederland. Dat geheel vormt het Europass consortium, waarvan DUO de voorzitter is.

Binnen deze taak wordt door DUO zelf geen registratie of gebruik van het persoonsgegeven geslacht gedaan. Echter in de online Europass tool wordt door de gebruikers zelf wel het geslacht gebruikt en vastgelegd. De gebruiker maakt hierbinnen voor zichzelf een profiel aan waarbij, in lijn met aanbevelingen van de Toolkit Onnodige Seksregistratie, gekozen kan worden of en hoe het geslacht moet worden geregistreerd en daarna moet terugkomen op bijvoorbeeld de Europass CV en/of de andere Europass communicatie producten.

De gebruiker heeft zelf volledig de controle over de persoonsgegevens waaronder de sekse binnen Europass. Gebruikers kunnen dit achteraf aanpassen, alsook met wie en voor hoelang zij die gegevens willen delen (voor bijvoorbeeld een sollicitatie).

4.10. DUO communicatie

De afdeling Communicatie registreert zelf geen geslacht en kan vanuit haar verantwoordelijkheid niets zeggen over welke geslachtsregistratie binnen DUO wel of niet noodzakelijk is. De afdeling is wel betrokken bij het uitvragen van de sekse van klanten en bij het gebruik van de sekse in externe communicatie. De analyse vanuit Communicatie heeft daarom alleen betrekking op de input en de output van de seksregistratie. Met input wordt bedoeld 'hoe krijgen we het geslacht aangeleverd' en met output wordt bedoeld 'hoe gebruiken we het geslacht in de communicatie met de klant'.

Input (exclusief ophalen uit de registers)

Binnen DUO is de afdeling Communicatie betrokken bij het beheer van en de redactie op de klantenformulieren, zoals: aanvraagformulieren, wijzigingsformulieren en machtigingsformulieren. Bij iedere DUO hoofdtaak hoort een eigen set formulieren. De werkgroep 'Communicatiemiddelen' is op dit moment een overzicht aan het creëren van die sets. Uitzondering hierop is het organisatieonderdeel OI/BKP (zie 5.1), dat zelf verantwoordelijk is voor het beheer van de inhoud van de e-formulieren. De webredactie doet daarop overigens wel een redactionele slag.

In principe vraagt DUO op alle formulieren naar het geslacht door de aankruisopties man/vrouw. Dit is niet van toepassing bij OI/BKP. Alleen voor de OVG-formulieren is er al een richtlijn voor de geslachtsvraag: alleen bij een initiële aanvraag mag naar het geslacht worden gevraagd. Dus wel op een aanvraagformulier voor studiefinanciering, maar bijvoorbeeld niet op een wijzigingsformulier. Voor de overige hoofdtaken is er geen richtlijn en wordt er op ieder formulier naar het geslacht gevraagd.

Mogelijke vervolgstappen:

- De afdeling Communicatie moet per directie/hoofdtak inzichtelijk maken welke formulieren er in gebruik zijn
- Vanuit de Pilot Onnodige Seksregistratie moet op basis van de analyses per hoofdtak of DUO-breed bepaald worden hoe de afdeling Communicatie in de toekomst om moet gaan met de geschlachtsvraag op formulieren. Wanneer mag/moet de vraag gesteld worden?
- Als bepaald wordt dat de geschlachtsvraag gesteld mag/moet worden, dan moet er een richtlijn komen voor de vorm van deze vraag. Kan de huidige vorm, met de huidige opties, (man/vrouw) overeind blijven of moet er een nieuwe vorm opgesteld worden? Bijvoorbeeld: man, vrouw en een non-binaire optie (of 'zeg ik liever niet'). Een open invulveld is eventueel mogelijk; dit heeft echter beslist niet de voorkeur omdat er geen controle is over de aangeleverde gegevens
- Indien nodig per hoofdtak de formulieren aanpassen op basis van de nieuw geldende richtlijn

Output

DUO kan op verschillende manieren contact opnemen met een klant. Als dit schriftelijk gebeurt (e-mail of brief) dan is er een aanhef nodig. Zowel bij het handmatig opstellen van een bericht aan de klant, als bij het automatisch genereren van berichten.

Handmatig opstellen van een bericht:

De afdeling Communicatie heeft op het Rijksportaal de 'DUO schrijfwijzer' gepubliceerd. De schrijfwijzer richt zich vooral op medewerkers die zelf een brief of een e-mail schrijven. In de onlangs aangepaste schrijfwijzer staat het volgende over de aanhef:

- Als je de voor- en achternaam weet, gebruik die dan in de aanhef. Bijvoorbeeld: Beste Jan de Vries.
- Gebruik anders 'Geachte heer Y' of 'Geachte mevrouw X'
- Is 'Geachte' te afstandelijk? Dan kan 'Beste meneer' of 'Beste mevrouw' ook. 'Geachte meneer' klinkt raar.

Automatisch genereren van een bericht:

Er is geen richtlijn die DUO-breed geldt voor de aanhef van systeembrieven. Meestal wordt meneer en/of mevrouw gebruikt in combinatie met de achternaam. Dit is niet aan de orde bij OI/BKP. Ook hier geldt dat er binnen de hoofdtak OVG al wel gekeken wordt naar het anders

formuleren van de aanhef, bijvoorbeeld door aan te schrijven met de functie zoals 'Beste student' of 'Beste debiteur'.

Het kan per hoofdtak en afdeling verschillen wie er verantwoordelijk is voor de inhoud en de opmaak van een brief. Dit kan uiteenlopen van Klantinteractie, het Kennis- en leercentrum, functioneel ontwerp/beheer tot de afdeling Communicatie.

Mogelijke vervolgstappen:

- Vanuit de Pilot Onnodige Seksregistratie moet op basis van de analyses per hoofdtak of DUO-breed bepaald worden of het geslacht wel of niet genoemd mag/moet worden in een aanhef. Denkbaar is bijvoorbeeld dat de klanten zelf kiezen hoe ze worden aangeschreven
- De afdeling Communicatie kan op basis daarvan de schrijfwijzer (handmatig opstellen van een bericht) herzien
- De afdeling Communicatie kan een richtlijn of een advies opstellen voor de aanhef in systeembrieven en deze informatie binnen de betreffende hoofdtak of DUO-breed verspreiden

Telefonisch contact

Bij de DUO klantenservice komt het regelmatig voor dat iemand zich voordoet als een ander, bijvoorbeeld een moeder die zich voordoet voor een zoon/dochter of een partner die belt in plaats van een debiteur. Medewerkers horen aan de stem dat mogelijk niet de persoon zelf aan de telefoon is. Ondanks het feilloos doorlopen van de persoonscheck (bsn, naam, geboortedatum, postcode en huisnummer) wordt dan door de DUO medewerker gereageerd in de trant van "Ik heb het vermoeden dat ik een moeder aan de telefoon heb, omdat ik een vrouwenstem hoor en niet een jongeman van 20". Als er dan geen machtiging is, moet de dienstverlening stoppen. De maatschappelijke ontwikkelingen, waar ook de Toolkit aandacht voor vraagt, maken het onduidelijk hoe hier in de toekomst mee om te gaan. Dit vergt een nieuwe instructie.

Voorbeeld van inclusief/genderneutraal communiceren

De schrijfwijzer van P-Direkt, die het POS team heeft kunnen raadplegen, is al ingesteld op inclusieve communicatie. Verwijzingen naar gender worden vermeden en in plaats daarvan wordt er gebruik gemaakt van functies zoals gebruiker, medewerker, manager. P-Direkt houdt ook rekening met naamkeuze, waarmee bedoeld wordt dat er in voorbeeldteksten niet alleen

voor een Piet of Marie gekozen wordt, maar ook voor een Yasmin of William. Laatste punt van aandacht van de inclusieve schrijfwijzer is de samenstelling van een stel. In voorbeeldteksten kan er niet uitsluitend worden uitgegaan van man/vrouw stellen.

4.11. DUO HRM

Binnen de afdelingen HRM en Personeelsbeheer (DFS-BV-APK) van DUO wordt gebruik gemaakt van de systemen P-Direkt, SAP, RIN B.V en Connexys. P-Direkt valt buiten de scope van deze opdracht. Hierover heeft de directie Emancipatie rechtstreeks contact binnen de Rijksoverheid.

Bij de indiensttreding van een nieuwe medewerker/stagiair(e) vult deze persoon op verzoek van de afdeling HRM een aantal formulieren in. Op geen enkel formulier wordt naar het geslacht gevraagd. Naast de formulieren levert de nieuwe medewerker/stagiair(e) een kopie van een geldig ID-bewijs aan waarop het geslacht staat vermeld. De afdeling Personeelsbeheer voert de nieuwe medewerkers op in P-Direkt (zie afbeelding) waarbij het geslacht moet worden geregistreerd aangezien dit een verplicht invulveld is. Hierbij bestaat echter ook de waarde 'genderneutraal'. DUO HRM registreert het geslacht verder zelf niet.

Voor de medewerkers die alleen worden opgevoerd in SAP (te weten: uitzendkrachten, externen en gedetacheerden) wordt de informatie aangeleverd door IUC, Randstad of HRM. De afdeling Personeelsbeheer ontvangt de benodigde informatie, dus ook het geslacht, om de tijdelijke medewerker te kunnen opvoeren in SAP. In SAP wordt bij de persoonsgegevens het geslacht geregistreerd, aangezien dit net als in P-Direkt, een verplicht invulveld is.

Op het moment dat DUO een besluit neemt over de wijze van seksregistratie kan het gekozen besluit door de afdeling SAPCC worden doorgevoerd in SAP. Deze aanpassing kan gevolgen hebben voor de interne afnemers die SAP gebruiken om (management)informatie te verkrijgen dan wel om informatie te ontvangen (bijv. BIC, ICT-autorisatie, Facilitaire Dienst (Rijkspas), Adresboek (intern) en de Rijksbrede adressengids).

Voor alle medewerkers die worden opgevoerd in P-Direkt of SAP wordt via RIN B.V. een uniek Rijksidentificatienummer (RIN) aangevraagd. Ook in dit systeem is het geslacht een verplicht

invulveld. De DUO afdeling Personeelsbeheer haalt deze informatie van het ID-bewijs of het ingevulde RIN-formulier. Op het RIN-formulier wordt dus wel naar het geslacht gevraagd.

Naast P-Direkt en SAP wordt bij de afdeling HRM gebruik gemaakt van het wervings- en selectiesysteem Connexys. Bij het invullen van het online sollicitatieformulier wordt niet naar het geslacht gevraagd. Connexys is een systeem dat DUO niet zelf in beheer heeft; het wordt afgenomen via het UBrijck (Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk, onderdeel van het ministerie van BZK).

In de communicatie aan medewerkers wordt in de arbeidsovereenkomsten, stageovereenkomsten, brieven en besluiten in de aanhef het geslacht gebruikt. Voor de eed/belofte en jubilea wordt een brief of besluit opgemaakt waarin het geslacht wordt benoemd in de adressering etc. Daarnaast wordt voor de HR-dashboard ook het geslacht gebruikt. Deze informatie wordt uit SAP verkregen.

4.11.1. Samenvatting en conclusies

Bij een aantal processen binnen DUO/HR komt het voor dat sekse/geslachtgegevens geregistreerd dan wel gebruikt worden. Registratie vloeit voort uit het gebruik van P-Direkt: seksregistratie is een verplicht invulveld. Het is aan P-Direkt (dat buiten de scope van de pilot valt) om te bepalen of hiervoor een wettelijke basis aanwezig is. Om bedrijfs- en managementinformatie (dashboard) aan te kunnen blijven leveren (bijv. verhouding m/v, aantal m/v in managementfuncties) blijft het voor HR noodzakelijk om in P-Direkt/SAP het geslacht te registreren. P-Direkt heeft naast man/vrouw een tweetal invulvelden genderneutraal en ongespecificeerd toegevoegd. HR zal samen met de afdeling Personeelsbeheer bekijken hoe deze twee nieuwe invulvelden kunnen worden geïntegreerd en hoe deze informatie aangeleverd kan worden vanuit de nieuwe medewerker of stagiair.

HR maakt in brieven/besluiten/overeenkomsten bij de adressering en aanhef nog gebruik van de aanhef 'de heer/mevrouw'. De vraag is of dit nog gewenst is. Hierbij is aan te bevelen om te onderzoeken hoe over te gaan op een neutrale aanhef zoals bijvoorbeeld 'Geachte medewerker' of 'Beste J. Leeraar'.

4.12. Aanvullende bevindingen

GEP – Gender Equality Plan

Tijdens de pilot is zoals verzocht tevens aandacht besteed aan het Gender Equality Plan. Uit de analyse is geen directe relatie met DUO naar voren gekomen, maar het is goed om de bevindingen te vermelden. De Europese Commissie stelt institutionele gendergelijkheidsplannen (in het Engels Gender Equality Plan of GEP) verplicht voor financiering vanuit Horizon Europe, het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie. De voorwaarde is onderdeel van de plannen die de Europese Commissie heeft opgesteld om gendergelijkheid actief te bevorderen (Gender Equality Strategy 2020-2025; Gender Equality in the European Research Area). Met ingang van 2022 moet elke juridische entiteit (overheidsinstantie, onderzoeks- of hogeronderwijsinstelling) beschikken over een gendergelijkheidsplan om in aanmerking te komen voor financiering vanuit Horizon Europe.

Door de Adviescommissie Divers en Inclusief Hoger Onderwijs en Onderzoek is op verzoek van (de toenmalige) minister Van Engelshoven een handreiking opgesteld¹¹. Deze biedt praktische informatie, aanknopingspunten, voorbeelden en best practices voor het opstellen van een gendergelijkheidsplan. Het formuleren van genderbeleid kan een opstap zijn naar breder diversiteitsbeleid. Ook daarvoor biedt deze handreiking aanknopingspunten en inspiratie.

Gendergelijkheidsplannen zijn niet nieuw, het is de financiering vanuit het Europese Horizon programma dat hier het nieuwe element is: geen financiering zonder GEP. Het is daarmee nog niet verplicht om een gendergelijkheidsplan te hebben geformuleerd, maar er is een bepaalde zachte dwang.

Een gendergelijkheidsplan heeft voor een onderwijsinstelling betrekking op het management en de staf. Dat leidt bijvoorbeeld tot doelstellingen met een strekking als ‘in 2025 is het aandeel vrouwen in de academische staf op het niveau universitair hoofddocent 50%’. Ook stelt de Handreiking: ‘Bijzondere aandacht moet ook worden besteed aan gender non-binaire en transgender personen’. Daarmee is helder dat op dat vlak seksregistratie nodig is, en dat daarbij tevens aandacht moet zijn voor non-binaire en transgender personen.

¹¹ [Handreiking voor het opstellen van een gendergelijkheidsplan | Advies | Adviescommissie Divers en Inclusief Hoger Onderwijs en Onderzoek \(dihoo.nl\)](#)

4.13. Samenvatting en conclusies DUO

Hieronder zijn de resultaten van de voorgaande paragrafen kort samengevat.

DUO Compliance AVG en Privacy

Dit is een inleidende paragraaf voor de inventarisatie, waarin het wettelijk kader wordt beschreven. Kernpunt is dat, op basis van de vastgestelde grondslag, alleen die gegevens mogen worden verwerkt die aantoonbaar noodzakelijk zijn voor de bewuste verwerking.

Bekostiging van onderwijsinstellingen

In het bekostigingsproces vraagt het niet of anders gebruiken van het gegeven ‘geslacht’ geen ingrijpende maatregelen. In de meeste gevallen volstaat het aanpassen van werkinstructies en overzichten die lokaal worden gebruikt. Op enkele punten zijn mogelijk kleine aanpassingen nodig, maar een detailanalyse zal daarover uitsluitel moeten geven

Onderwijsvolgers

Binnen het Domein OVG is in het recente verleden al onderzoek gedaan naar het achterwege laten van het persoonsgegeven ‘geslacht’, en zijn ook al stappen gezet. Voor identificatie doeleinden blijft het gegeven noodzakelijk. Voor enkele specifieke processen is nodig dat het gegeven ‘geslacht’ bekend is, maar dat is op onderdelen in te vullen door dat gegeven alleen te tonen in een afzonderlijke raadpleegfunctie.

Erkennen van diploma's, beheren diplomabank

DUO voert meerdere taken uit op dit terrein. Op een aantal punten is het gebruik van sekse historisch gegroeid, maar mogelijk niet langer wenselijk. Op meerdere onderdelen wordt al overgegaan op een neutrale aanhef als ‘geachte klant’ of ‘beste A. de Vries’. Het gegeven ‘geslacht’ wordt met ingang van april 2022 niet meer getoond in de online omgeving Mijn diploma's.

Organiseren van examens

De systemen voor het Domein Examens worden in de komende jaren vervangen binnen het programma MEX en vallen daarmee buiten de scope van de pilot. In de reeds gerealiseerde delen zal nader onderzoek volgen naar registratie en gebruik van sekse. Voor nog te ontwikkelen delen wordt de seksregistratie conform de OS checklist meegenomen. In het examenafnamesysteem Facet is het terugdringen van seksregistratie geborgd.

Aanmelden en selectie hoger onderwijs

Bij de aanmelding en selectie Hoger Onderwijs levert DUO enkele ondersteunende taken. Wanneer de persoon zich meldt middels DigiD is het BSN beschikbaar en geverifieerd, en levert DUO een aantal persoonsgegevens waaronder geslacht aan de instelling. Zonder DigiD moet de instellingen het gegeven 'geslacht' aan DUO leveren teneinde registratie mogelijk te maken en een onderwijsnummer uit te reiken. In een later stadium kan dan alsnog de koppeling met een BSN volgen.

Verzamelen en beheren van onderwijsgegevens

In deze paragraaf worden het Domein Persoon en het systeem BAP beschreven. BAP is de Basisadministratie Persoon van DUO. Het persoonsgegeven 'geslacht' is hier noodzakelijk voor een goede identificatie en het voldoen aan de vergewisplicht die verbonden is aan het gebruiken van een burgerservicenummer ('klopt het nummer en hoort dit nummer bij de bedoelde persoon?'). Veel afnemende processen hebben het gegeven 'geslacht' nodig voor het uitvoeren van de wet- en regelgeving, en het gegeven is nodig voor gegevensleveringen en informatieproducten.

Verrijking onderwijsgegevens tot informatieproducten

De afdeling Informatieproducten verzorgt een groot aantal gegevensleveringen en informatieproducten, onder meer voor beleidsonderzoek en -evaluatie en als basis voor planningen. Het gegeven 'geslacht' speelt daarin een belangrijke rol en kan niet worden verwijderd. Het eventueel hanteren van andere opties dan man/vrouw zou mogelijk zijn tegen relatief geringe kosten. Voorwaarde is dan wel dat de eventuele andere opties geregistreerd zijn in het systeem BAP.

Nationaal Europass Centrum Nederland

In opdracht van OCW voert de afdeling Internationale Diensten van DUO de Nederlandse taken met betrekking tot Europass uit voor de Europese Commissie. DUO kent bij deze taakuitvoering geen eigen registratie of gebruik van het persoonsgegeven 'geslacht'. In de online Europass-tool heeft de gebruiker zelf de volledige controle over registratie en gebruik van persoonsgegevens waaronder sekse.

Communicatie

De afdeling Communicatie van DUO heeft een ondersteunende rol bij de communicatie met klanten. Dat geldt bij de inkomende communicatie zoals aanvraagformulieren en wijzigingsformulieren, en bij de uitgaande communicatie, zowel bij het handmatig opstellen van brieven als bij het automatisch genereren van berichten. Ook heeft de afdeling de 'DUO schrijfwijzer' gepubliceerd. Als vervolg op de pilot kan worden gedacht aan het bijstellen daarvan. De schrijfwijzer van P-Direkt, zoals aangehaald in deze paragraaf, biedt mogelijke voorbeelden.

HRM

DUO maakt gebruik van P-Direkt, beheerd door het ministerie van BZK. Seksregistratie is daarin verplicht. Voor bedrijfs- en managementinformatie blijft registratie van geslacht nodig. In diverse documenten maakt DUO nog gebruik van de aanhef de heer/mevrouw. Aanbeveling is om te onderzoeken hoe over te gaan op een neutrale aanhef.

Aanvullende bevindingen

De Europese Commissie stelt een institutioneel gendergelijkheidsplan (gender equality plan of GEP) verplicht voor financiering vanuit Horizon Europe, het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie. Dat is geen verplichting, maar vanuit financieel oogpunt wel zachte dwang. Seksregistratie is dan nodig voor financiering vanuit dat kaderprogramma, en tevens moet er in een GEP aandacht zijn non-binaire en transgender personen.

5. Aanbevelingen en vervolgstappen

5.1. Algemeen

In de pilot hebben we gezien dat de bewustwording omtrent (onnodige) seksregistratie toeneemt en dat er veel bereidheid is om de seksregistratie terug te dringen. Daarbij is van belang dat overheidsorganisaties en uitvoeringsinstanties niet los van elkaar of los van de RvIG gaat opereren. Dit is een overheidsbreed issue en het is noodzakelijk dat de gehele Nederlandse overheid hier één visie en een op elkaar afgestemde uitvoeringsrealiteit nastreeft, met daarin ook een overheidsbrede aanschrijfwijze en aanhef. Daarin moet het mogelijk zijn dat de burger de eigen voorkeur vastlegt, in een neutrale of inclusieve variant, of in een meer traditionele.

Ook wordt aanbevolen om overheidsbreed te onderzoeken of de rol van de geslachtsaanduiding bij het identificeren (waaronder in het kader van de vergewisplicht) kan komen te vervallen c.q. worden vervangen. Binnen DUO, en daarbuiten, wordt veelal de combinatie van burgerservicenummer, geboortedatum en geslacht gehanteerd om (een hoge mate van) zekerheid te verkrijgen dat een bepaald burgerservicenummer inderdaad de bedoelde persoon betreft.

Verder kan het registreren en hanteren van de sociale sekse mogelijk bijdragen aan het oplossen van de problematiek rond onnodige seksregistratie. Bijvoorbeeld in gegevensleveringen waarbij 'geslacht' een indicator is, zijn personen bij wie de sociale sekse afwijkt van de juridische sekse in het geheel niet zichtbaar. Dat bemoeilijkt gendergericht beleid. DUO ziet hier een taak weggelegd voor RvIG, met het oog op vastlegging in de BRP. Het is voor afzonderlijke overheidsinstanties en uitvoeringsorganisaties bijzonder inefficiënt om dit individueel te ontwerpen en in te richten. Bovendien zou het voor de burger betekenen dat de inrichting ervan kan verschillen per organisatie en dat de burger bovendien bij elke organisatie moet aangeven welke sociale sekse moet worden gehanteerd.

5.2. Aanbevelingen binnen DUO

Hier staan aanbevelingen die betrekking hebben op mogelijke vervolgacties binnen of vanuit DUO.

DUO voert een groot aantal (onderwijs-) specifieke wetten en regelingen uit, en dient zich daarbij te houden aan generieke wetgeving. Voor deze pilot zijn daarbij onder meer de AVG en de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer van belang. Op een aantal punten heeft DUO mogelijk al ruimte om registratie en gebruik van het gegeven ‘geslacht’ terug te dringen. Als het een wijziging is van geringe omvang zou DUO dat bijvoorbeeld samen met andere wijzigingen al kunnen meenemen.

Aanbevolen wordt om dit per hoofdtaak nader te beoordelen en op te pakken. Voor grotere wijzigingen is afstemming met OCW nodig.

Daarnaast is het goed om in overleg met het bestuursdepartement OCW te onderzoeken of het gebruik van seksegegevens in de onderwijswetgeving naar huidige inzichten passend is. Het aanpassen van de onderwijs wet- en regelgeving is aan OCW, het is aan DUO om daarvan de uitvoeringsgevolgen te bepalen. Uiteraard moet er bij eventuele aanpassingen ook oog zijn voor de middelen en de beschikbare capaciteit.

Na de herziening van de Nederlandse ID-kaart, voorzien in 2024 of 2025, zal de aanduiding van het geslacht daarop niet langer aanwezig zijn. Op het paspoort blijft de aanduiding voorsnog wel aanwezig, in verband met Europese regelgeving. Bij gebruik van DigiD levert het ontbreken van de geslachtsaanduiding op de ID-kaart geen problemen op. Onder meer in Duitsland is het geslacht nu al niet meer aanwezig op de ID-kaart. Bij het aanvragen van studiefinanciering door een student zonder DigiD maar met een Duitse ID-kaart levert dat problemen op bij de identificatie. De problemen doen zich voor bij de instellingen, omdat zij het gegeven ‘geslacht’ aan DUO moeten leveren. Het wordt aanbevolen om af te stemmen tussen het bestuursdepartement OCW en DUO hoe met deze situatie om te gaan en tot een definitieve oplossing te komen. Daarbij moeten ook de instellingen nauw betrokken worden.

5.3. Aanbevelingen voor het inventariseren

Hier zijn aanbevelingen en best practices vermeld zoals DUO die tijdens de pilot heeft verzameld voor andere organisaties die gaan onderzoeken en inventariseren wat er plaatsvindt binnen de eigen organisatie ten aanzien van registratie en gebruik van seksegegevens.

Het heeft het POS team goed op weg geholpen om een onderscheid te maken tussen situaties waarin ‘geslacht’ nodig is voor de identificatie van een persoon of voor beleids- en onderzoeksdoeleinden enerzijds, en situaties waarin het hoofdzakelijk gaat om communicatie met de burger. In de laatstgenoemde situaties zien we vaak meer ruimte om geslacht of sekse achterwege te laten. Het beperken of achterwege laten van registratie van ‘geslacht’ bleek, tijdens de pilot, voor DUO veel ingrijpender te zijn, onder meer doordat het gegeven in veel wet- en regelgeving voorkomt.

Registratie van persoonsgegevens, en in het geval van POS specifiek juridische sekse of geslacht, is vaak nodig voor identificatie, en in de uitvoering van wet- en regelgeving. Daarnaast is het gegeven (juridische) sekse of geslacht nodig voor een groot aantal informatieproducten voor beleids- en onderzoeksdoeleinden en gegevensleveringen.

DUO is een organisatie die veel wet- en regelgeving uitvoert. Daarvoor heeft DUO veel gegevens nodig, waaronder persoonsgegevens. Nog afgezien van uitkomsten als het verstrekken van studiefinanciering, en naderhand het innen van ontstane studieschulden, en het aan de scholen en onderwijsinstellingen toekennen van bekostiging levert DUO ook veel informatieproducten op. DUO kent vanwege al dergelijke processen een groot aantal gegevensverwerkingen.

DUO is gehouden aan de verplichting vanuit de AVG tot het bijhouden van een register van verwerkingsactiviteiten (verwerkingsregister), vanwege de omvang van de organisatie én vanwege de gegevensverwerkingen.

- Elke organisatie met meer dan 250 medewerkers is volgens de AVG verplicht om een verwerkingsregister te hebben.
- Elke organisatie, ongeacht omvang, die persoonsgegevens verwerkt op meer dan incidentele basis is verplicht een verwerkingsregister te hebben. De Autoriteit Persoonsgegevens stelt daarbij: “In de praktijk zijn verwerkingen zelden incidenteel. Denk bijvoorbeeld aan de persoonsgegevens van medewerkers die u verwerkt. Of van uw klanten, cliënten, patiënten of inwoners.”

Ga daarom bij het inventariseren van onnodige seksregistratie na of dit misschien is opgenomen in het verwerkingsregister in uw organisatie, of waar dit mogelijk verspreid binnen de organisatie is vastgelegd.

In veel gevallen zal er sprake zijn van een dergelijk register, en het kan beslist behulpzaam zijn om in de daarin opgenomen verwerkingen te zoeken naar aanduidingen van geslacht of sekse.

Ga zo mogelijk ook na of uw organisatie een koppeling heeft met de BRP/Basisregistratie Personen, c.q. of er voor uw organisatie een Autorisatiebesluit geldt. Als er voor uw organisatie een Autorisatiebesluit geldt, dan wijst dat op structurele afname van persoonsgegevens uit de BRP en dus op verwerking(en) van persoonsgegevens.

Communicatie tussen organisatie en klant of burger heeft een ander karakter. Deels kan hierover mogelijk het een ander gevonden worden in het verwerkingsregister. Het voornaamste hier is echter het zoeken naar de klantinteractie:

- Waar in onze processen vragen wij gegevens van onze klanten?
- En waar in onze processen communiceren wij naar onze klanten?

Het kan gaan om communicatie op papier, om digitale communicatie, of nog andere vormen. Het kan persoonlijke communicatie zijn, maar ook communicatie die niet gericht is op een specifiek persoon. Denk bijvoorbeeld ook aan zaken als een online contactformulier.

5.4. Aanbevelingen ten aanzien van de Toolkit onnodige seksregistratie

In dit onderdeel worden opmerkingen en suggesties vermeld ten aanzien van de gebruikte Toolkit.

Als eerste punt dit. Het hoofdthema voor de pilot, en ook voor de in de pilot beproefde Toolkit, is ‘onnodige seksregistratie’. Tijdens de pilot kwam naar voren dat het veelal niet gaat over de registratie, maar over het communiceren van een overheidsorganisatie met de burger en vice versa. De communicatie is op veel punten niet genderneutraal of genderinclusief; daarin ligt meer ruimte voor verbetering dan in de registratie. In de kern van de registra-

tie is de geslachtsaanduiding heel vaak nog nodig om een correcte identificatie te doen. Daarnaast is de sekse een belangrijk gegeven in veel informatieproducten, ten behoeve van beleidsdoeleinden. Dat gaat altijd om de juridische sekse (of het geslacht, in BRP verband); de sociale sekse wordt vooralsnog niet als zodanig geregistreerd. De aanhef zou dan beter iets als ‘onnodig gebruiken van seksegegevens’ kunnen heten dan ‘onnodige seksregistratie’.

Een punt van een andere aard is het karakter van de Toolkit. Daarbij moet bedacht worden dat DUO een grote en sterk ICT-gedreven organisatie is, met een groot aantal gegevensverwerkingen. De toolkit draagt beslist bij aan de bewustwording (een van de drie sporen die de minister van OCW beschrijft in de kamerbrief, zie 2.1) maar is daarmee niet per definitie een blauwdruk voor de inventarisatie van gegevensverwerkingen. Daarvoor is nog een slag nodig. Voor DUO heeft dat geleid tot de resultatentabel zoals die in hoofdstuk 3 Aanpak is geïntroduceerd. Het is goed om dit te benoemen in een toelichting op de toolkit of bij het introduceren ervan in een organisatie.

5.5 Vervolgstappen

In onderstaand overzicht worden mogelijke vervolgstappen vermeld op de pilot onnodige seksregistratie. Er worden drie categorieën onderscheiden.

I	Wijzigingen die DUO zelfstandig kan doorvoeren.	‘No regrets’: verhoudingsgewijs gering van omvang, maar met een duidelijk gunstig effect voor de klant.
II	Onderwerpen waarvoor afstemming tussen OCW en DUO nodig is.	Onderwerpen op beleidsterreinen van OCW waarvoor afstemming en nader onderzoek nodig zijn. Voor het bestuursdepartement zal dat onder meer gaan om wenselijkheid van de aanpassing van wet- en regelgeving. Het kan bij onderwerpen in deze categorie ook gaan om noodzakelijke afstemming met partijen in de keten. Voor DUO is de impactbepaling voor de uitvoering van voorgestelde wijzigingen van groot belang. Ook een onderwerp als ‘het niet meer registreren van een gegeven’ kan een groot capaciteitsbeslag betekenen.
III	Onderwerpen die overheidsbreed van belang zijn.	Onderwerpen die op landelijk niveau moeten worden geadresseerd of al worden geadresseerd. Dit kan bijvoorbeeld gaan om aanpassingen in de BRP.

Hieronder wordt een indicatie gegeven van de te verwachten omvang met T-shirt maten Small, Medium, Large, Extra Large (S, M, L en XL).

Categorie I – Door DUO door te voeren of al onderhanden

Onderwerp	Omvang
OI/ Bekostiging: vervang in brieven en bij de aanbieding van de bekostigingsbeschikking (OFB) de aanduiding 'heer/mevrouw' door een aanduiding in lijn met de Toolkit.	S
OI/Bekostiging: pas waar van toepassing werkinstructies en overzichten aan om onnodige seksregistratie te verwijderen.	S
Bij OVG zijn al aanpassingen doorgevoerd in de communicatie met de klant, maar in de communicatie met de klant en met de medewerker zijn er nog verdere verbetermogelijkheden aanwezig. De geraamde omvang noodzaakt wel tot een beoordeling in relatie tot de portfolioplanning.	M
Bij OVG – Onderzoek: Doe nader onderzoek naar het eventueel verwijderen van het geslachtskenmerk op de reguliere medewerkersschermen en in de DWH- leveringen. Medewerkers kunnen dan van een afzonderlijke raadpleegfunctie worden voorzien om in gevallen waarin dat nodig is het geslacht in de BAP te raadplegen.	S
Bij Examens wordt bij het ontwikkelen van nieuwe onderdelen voor het traject 'Modernisering Examenlandschap' volledig gewerkt volgens de OS-checklist uit de Toolkit. Voor al ontwikkelde onderdelen wordt onderzoek gedaan naar eventueel onnodige registratie en gebruik van sekse.	S
Communicatie: onderzoek de huidige situatie nader voor wat betreft formulieren, handmatige brieven en systeembrieven. Pas waar van toepassing de schrijfwijzer verder aan en stel een advies op voor de aanhef in systeembrieven.	S
HR: vervang waar mogelijk het gebruik van 'de heer/mevrouw' in brieven/ besluiten/ overeenkomsten bij de adressering en aanhef door bijvoorbeeld 'geachte medewerker' of 'beste <naam>'.	S

Categorie II – Beleidsonderwerpen; afstemming en nader onderzoek vereist

Onderwerp	Omvang
Onderzoeken of gebruik van het gegeven geslacht in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek kan worden geschrapt, en wat de impact hiervan zou zijn.	Onderzoek: M
Onderzoeken of registratie van geslacht (wettelijke basis) kan worden geschrapt voor Mijn diploma's.	Onderzoek: S/M
Onderzoeken of registratie van geslacht (wettelijke basis) nodig is voor (de identificatie bij de aanvraag van) Verklaring Afgelegd Examen en Vervangend Opleidings Document	S/M
Met OCW en instellingen onderzoeken van de situatie waarin een aankomende buitenlandse student zich identificeert met een ID-kaart zonder geslachtsaanduiding (zoals de Duitse ID-kaart), en tot een oplossing komen.	S/M

Categorie III – Overheidsbreed

Onderwerp	Omvang
In BRP een keuzemogelijkheid realiseren voor aanschrijfname. Onderzoek is toegezegd door staatssecretaris BZK, onderwerp wordt nader onderzocht in samenhang met andere wijzigingen in BRP-stelsel.	XL
In BRP verband onderzoek verrichten naar kosten en baten van registratie van sociale sekse	Onderzoek: XL
Een organisatie heeft de plicht om zich ervan te vergewissen dat een BSN betrekking heeft op de bedoelde persoon. De gebruikelijke controle daarvoor is de combinatie BSN-geboortedatum-geslacht. Onderzoek, bijvoorbeeld in Manifestgroep-verband of in BRP-verband of er een controle mogelijk en uitvoerbaar is zonder het gegeven geslacht die een vergelijkbare mate van zekerheid oplevert.	Onderzoek: L

Bijlagen

Bijlage 1 Resultatentabellen – Onderdeel Bekostiging Onderwijs Instellingen

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING deelproces Afstudeersteun					
Flow	Interface ¹	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M		n.v.t.				
	H2M		n.v.t.				
	H2H	Deelproces AFT (afstudeersteun): proces aanvragen en toekennen AFT is een handmatig proces. Aanvragen komen per brief/mail binnen en beschikkingen worden buiten de systemen om gemaakt en verzonden (brief/mail). Daarbij wordt het sekse-gegeven gebruikt in de aanhef van de verschillende vormen van communicatie (voor zover bekend). Het gegeven wordt niet opgevraagd en is niet verplicht.	Niet nodig	*Voor dit proces in de werkinstructie opnemen: in de communicatie de aanduiding dhr./mw. in de aanhef niet meer gebruiken; in ingekomen post de aanduiding weglakken. Eventueel aanvragers vragen bij nieuwe aanvragen de aanduiding niet op te nemen.	< 50 uur		

¹ H = Human, M= Machine

Verwerking en opslag		Het geslacht wordt zoals gebruikt in de aanhef bij communicatie landt in mailbox (dienstpostbus) en in het archief (centraal) bij DMT.	Niet nodig	Sekse gegeven weglakken bij archivering (cf. richtlijnen AVG).	< 50 uur		
Output	M2M	Bijv. Doorleveringen aan CBS....	n.v.t.				
	M2H	Bijv. Geslacht wordt getoond in Webportaal	n.v.t.				
	H2H	Bij telefonisch contact met de aanvrager wordt het gegeven voor zover bekend gebruikt in de aanspreekvorm.	Niet nodig	In werkinstructie opnemen: niet meer doen.			

*Zie ook algemene opmerking bij deelproces algemene taken Klant/ICO. Voorkeur voor algemene (DUO) brede richtlijn op dit punt.

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING B&B (Bezwaar & Beroep)					
Flow	Interface ²	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M		n.v.t.				
	H2M		n.v.t.				
	H2H	<p>1. Bij het indienen van een bezwaar (post) gebruikt bezwaarde gegevens omtrent geslacht, DUO vraagt aanvullende gegevens op of er komen zulke gegevens voor in de stukken m.b.t. het bezwaar.</p> <p>2. De rechtbank stuurt een beroep tegen een DUO, OCW, IvhO of RCE besluit door naar DUO, ter behandeling. In dat beroepsschrift komen sekse gegevens voor.</p> <p>3. Bij het indienen van een verzoek op grond van de WOB (straks WOO) gebruikt de aanvrager gegevens omtrent geslacht, vraagt DUO zulke gegevens op of komen deze voor in de stukken van het verzoek of die op grond van het verzoek worden verzameld.</p>	Nodig.	<p>De gegevens in Blueriq zijn alleen te benaderen door geautoriseerde medewerkers. Dat zijn de behandelaars van de zaak.</p> <p>Er wordt intern via de mail gecommuniceerd over de zaak. Met alle stukken daarin. Maatregel kan zijn om bij de interne communicatie zo veel mogelijk de (niet noodzakelijke) gegevens omtrent geslacht weg te lakken. De relevante gegevens moeten echter well blijven staan. Dat onderscheid is niet altijd snel te maken.</p> <p>In werkinstructies opnemen prudent om te gaan met deze gegevens.</p>	Klein, < 50 uur.	Alternatieven: bij uitvragen gegevens extra optie bieden (man/vrouw/anders?)	Aanpassing in Blueriq en E-docs??

² H = Human, M= Machine

		De gegevens omtrent geslacht worden gebruikt om betrokkenen bij de zaak/het verzoek te identificeren zodat er geen onbevoegden deelnemen/betrokken raken.					
Verwerking en opslag		De bezwaren, beroepen en aanvragen WOB worden geregistreerd in e-docs. Daarna wordt bij team B&B in Blueriq de zaak/het verzoek, vastgelegd. Van bezwaren en beroepen worden van de gegevens van gemachtigden, medebelanghebbenden, DUO-medewerkers en RCE medewerkers (die de zaak behandelen) in Blueriq CSV bestanden aangemaakt. De gegevens worden dus geregistreerd per zaak. Voor de WOB verzoeken gebeurt dit niet.		Bij de archivering van de stukken na afloop van de zaak worden cf. de AVG (niet relevante) persoonsgegevens gelakt. Ook het gegeven omtrent geslacht is daar vaak onderdeel van (niet altijd).			
Output	M2M		n.v.t.				
	M2H		n.v.t.				
	H2H	Bijv. Bij communicatie met partijen wordt het gegeven gebruikt ter identificatie (mede M/V), als aanhef/beleefdheidsvorm, en ter duiding van personen (ook als M/V).	Deels nodig	Als aanhef/beleefdheidsvorm niet gebruiken wanneer niet nodig. Werkinstructie hierop aanpassen.	Klein, < 50 uur		

Wettelijke basis voor uitvoering Bezwaar en Beroep namens OCW: Zie artikel 13, lid 2 van het Organisatie – en mandaatbesluit OCW 2008 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0023543/2022-01-15>; daarin staat tevens de uitzondering van artikel 7, 4^e lid, sub f dat de inspecteur-generaal beslist op een bezwaarschrift. Dat wij, DUO het onderhanden werk doen voor de IGO is geregeld in de overeenkomst met de inspectie.

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING CN (Caribisch Nederland)					
Flow	Interface ³	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M		n.v.t.				
	H2M		n.v.t.				
	H2H	<p>Deelproces: Bekostiging CN. De telgegevens voor de bekostiging PO, VO en MBO op CN worden door de contactpersonen op de eilanden via mail (voorgeschreven formulier) aangeleverd. CN is (nog) niet aangesloten op onze registers. De gegevens bevatten op geaggregeerd niveau sekse gegevens (op school x zijn er op teldatum y, zz Jongens en ww meisjes ingeschreven).</p> <p>Verder wordt op het telformulier gevraagd naar de</p>	<p>Nodig, beleidsinformatie (niet op een persoon herleidbaar)</p> <p>Niet per se noodzakelijk, maar de controle is wel belangrijk.</p>	<p>Liefst handhaven en niet veranderen. In werkinstructie opnemen om er prudent mee om te</p>	<p>Klein (< 50 uur) voor aanpassen formulier</p>	<p>Geen maatregelen. Het gaat om neutrale niet op de persoon te herleiden gegevens, aantallen jongens en meisjes.</p> <p>CN wordt altijd als voorbeeld genoemd. Vandaar dat ik de tabel wel invul en oplever.</p> <p>Ook indien aan de opties voor geslacht een derde (leeg) veld moet worden toegevoegd, blijft de aanpassing (formulier) klein en uitvoerbaar.</p>	

³ H = Human, M= Machine

		seks van de directeur van de school. Ter identificatie (controle).		gaan? De aanduiding wijzigen naar M/V/O ?	(eigen beheer).		
Verwerking en opslag		Bijv. Het geslacht wordt opgeslagen in systeem xyz?	Mailbox en procesdossier				
Output	M2M		n.v.t.				
	M2H		n.v.t.				
	H2H	Doorlevering CBS, maar wederom op niveau aantallen (niet op de persoon herleidbaar).	Nodig (beleid en statistiek)			Zie boven.	

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING MRvNS					
Flow	Interface ⁴	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M		n.v.t.				
	H2M	Deelproces Meer-ruimte-voor-nieuwe-scholen (stichten van scholen) teams VZP/verantwoorden. Bij de digitale aanvragen voor MRvNS moet een aantal verplichte bijlagen worden ge-upload. In	Nodig op basis van wettelijke bekostigingstaak en wet- en regelgeving MRvNS.***	Eventueel aanpassen ouderverklaring-formulier (zowel voor EN als CN).	Kosten onbekend, maar	Maatregelen die al getroffen zijn: gegevens worden alleen beschikbaar gemaakt voor behandelaars van de aanvragen (autorisaties en wachtwoorden), de gegevens worden z.s.m. na afhandeling	n.v.t.

⁴ H = Human, M= Machine

		<p>deze bijlagen komen gegevens m.b.t. geslacht voor. Verschillend van geslachten bij bestuursleden (aanhef), maar ook voor nieuwe bestuursleden in de verplichte VOG. Verder gegevens van ouders/verzorgers/wettelijk vertegenwoordigers en van potentiële onderwijs deelnemers zelf.</p> <p>MRNS is ook van toepassing voor Caraïbisch Nederland (CN). Bij die aanvragen moeten ook ouderverklaringen van potentiële leerlingen worden meegezonden. Hierin moet zijn aangegeven of het gaat om een jongen of een meisje. (i.v.m. geen BSN op CN, wettelijke basis van gegeven onduidelijk. Wel noodzaak i.v.m. controle.)</p>	<p>In wetgeving is bv het overleggen van de VOG voor bestuursleden in spe geregeld. De VOG bevat (vooralsnog) sekse gegevens.</p> <p>Idem v.w.b. de ouderverklaringen bij CN.</p>	<p>Toevoegen derde optie "geslacht".</p>	<p>verwachting < 50 uur.</p>	<p>van de aanvragen (en de bezwaar termijn etc.) vernietigd. In de tussentijd worden de papieren versies bewaard in een kluis (centraal gearhiveerd bij DMT).</p> <p>De VOG-lijsten (die t.b.v. controle worden gemaakt in Excel) worden eveneens vernietigd zodra dat kan.</p> <p>*Het is voor DUO niet mogelijk een wijziging door te voeren op het formulier VOG. Er kan dus geen derde optie worden opgenomen. Dat besluit ligt elders /extern.</p> <p>CN: Ouderverklaringen zijn onderdeel van de aanvragen en worden dus t.z.t. vernietigd.</p> <p>*voor de ouderverklaring is een standaardformulier (elektronisch). Het is wellicht mogelijk om aan dit formulier een derde (leeg) veld toe te voegen als optie voor Geslacht. Het formulier staat niet op de website van DUO, maar is op de eilanden beschikbaar. Nader onderzoek is nodig.</p>	
--	--	---	---	--	---------------------------------	--	--

						Geen alternatieven voorhanden.	
	H2H	Er is veel mailverkeer. Daarin wordt geduid en aangesproken met sekse gegeven (gericht).	Niet nodig	In werkinstructie opnemen dat het sekse gegeven zo min mogelijk moet worden gebruikt.			
Verwerking en opslag		Het gegeven is slechts tijdelijk in bezit van DUO. Nadat de aanvragen zijn afgehandeld en de besluiten rechtsgeldig zijn geworden worden de onderliggende bijlagen met deze gegevens vernietigd. Tijdelijke opslag: cockpit (aanvraag) en beveiligde opslag op g-schijf. Opslag papier in kluis bij archief.				Zie boven.	n.v.t.
Output	M2M	n.v.t.					
	M2H	n.v.t.					
	H2H	Mailverkeer, soms telefoongesprekken voor verduidelijking of extra informatie/documenten.	Niet nodig	In werkinstructie opnemen dat het gegeven zo min mogelijk moet worden gebruikt.			n.v.t.

Overzicht wet en regelgeving MRvNS VO, Po en VO-bes en PO-bes.

PO: overleggen VOG o.b.v. artikel 5 van de regeling voorzieningenplanning PO. Het artikel stoelt op artikel 74A van de WPO (wet primair onderwijs).

Overleggen ouderverklaring ov artikel 7 van de regeling voorzieningenplanning PO. Het artikel stoelt ook op artikel 74A van de WPO.

PO-BES: overleggen VOG o.b.v. artikel 4 van de regeling voorzieningenplanning PO CN 2021. Dat artikel stoelt op artikel 72a WPO-BES. Overleggen ouderverklaring o.b.v. artikel 6 van de regeling voorzieningenplanning PO CN 2021. Dat artikel stoelt op artikel 72a WPO-BES

VO: overleggen VOG op basis van artikel 6 van de regeling voorzieningenplanning 2020 VO. Dat artikel stoelt op artikel 68 WVO. Overleggen ouderverklaring o.b.v. artikel 9 van de regeling voorzieningenplanning 2020 VO. dat artikel stoelt ook op artikel 68 WVO.

VO-BES: overleggen VOG o.b.v. artikel 7 van de regeling voorzieningenplanning VO CN 2020. Dat artikel stoelt op artikel 124a WVO-BES. Overleggen ouderverklaring o.b.v artikel 10 van de regeling voorzieningenplanning VO BES 2020. Dat artikel stoelt op artikel 124a WVO-BES.

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING OEW (Ontheffing Eigen Wachtgelders)					
Flow	Interface ⁵	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M	geen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	H2M	*Deelproces OEW: Aanvragen ontheffing herbenoemingsverplichting eigen wachtgelders (OEW). De aanvraag wordt gedaan met een PDF-aanvraagformulier dat digitaal wordt ingediend. Er worden aanvullende stukken (verplicht) ingediend. In deze stukken die betrekking hebben op voormalig personeel (bv aanstellings- en ontslagbesluiten, beoordelingsverslagen) wordt ook het geslacht/de sekse genoemd. (betreft < 100 aanvragen per jaar).	Niet noodzakelijk of wettelijk voorgeschreven.	Bij het formulier (handleiding) al aangeven dat de aanvrager dit gegeven moet weglakken in de te downloaden bijlagen.	Klein: < 50 uur, investering voor aanpassen formulier.	n.v.t.	
	H2H	Bij eventuele uitvraag aanvullende informatie (telefoon of mail) wordt aanhef en duiding betrokken ex personeelslid gebruikt.	Niet noodzakelijk of wettelijk voorgeschreven.	In werkinstructie/ uitvoeringsbeleid opnemen: Niet meer doen.	geen	n.v.t.	

⁵ H = Human, M= Machine

		Opslag van aanvragen en beschikkingen/antwoordbrieven in digitaal archief. I.v.m. controleslagen door collega's: opslag in diverse mailboxen.		De formulieren en brieven worden na afhandeling digitaal gearchiveerd. Hierbij worden bv de aanvullende stukken al geschoond (persoonsgegevens worden onleesbaar gemaakt), dit kan ook voor het sekse-gegeven. En na afloop van controleslag door collega's de mailboxen moeten worden geschoond van dit gegeven (of de stukken).	Klein, Structureel (tot 1-8-2022): kosten extra handeling(en). Schatting: 50-100 uur	n.v.t.	
Verwerking en opslag							
Output	M2M	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
	M2H	n.v.t.	N.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
	H2H	In de brieven (niet-automatisch aangemaakt) wordt de aanhef gebruikt (geachte heer/mevrouw of gericht) en wordt het voormalig personeelslid in kwestie ook geduid met geslacht/sekse.		In werkinstructie/uitvoeringsbeleid opnemen: aanhef brief en duiding betrokkene neutraal maken.	Geen	n.v.t.	

*Deelproces OEW zal per 1-8-2022 in verband met een wetwijziging (WPO) komen te vervallen. Er komt geen ander proces voor in de plaats.

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING SPUK VSV en Educatie					
Flow	Interface ⁶	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M		n.v.t.				
	H2M		n.v.t.				
	H2H	Deelproces specifieke uitkeringen VSV en educatie. Aan de contactgemeenten, - regio's en -scholen is een opgave (per mail) van gegevens van de contactpersonen gevraagd. Deze gegevens worden gebruikt voor de communicatie over en het opvragen en indienen van rapportages en andere gegevens. De contactgegevens bevatten (soms) ongevraagd het sekse/geslacht gegeven.	Niet nodig. Wel wettelijke taak, maar sekse gegeven heeft geen rol.	De opgaven schonen van het gegeven. Werkinstructie (jaarlijks opnieuw opvragen of het nog klopt) aanpassen.	Klein, < 50 uur.		
Verwerking en opslag		Het gegeven wordt opgenomen in lijsten van contactpersonen op de G-schijf, in de werkmapp (digitaal)	Zie boven	Zie boven, kosten daar mee geraamd.	-		
Output	M2M		n.v.t.				
	M2H		n.v.t.				
	H2H	Gebruik in mailverkeer en soms telefoonverkeer	Niet nodig	Zie boven, kosten daar mee geraamd.	-		

⁶ H = Human, M= Machine

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING Status Toekenning					
Flow	Interface ⁷	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M	<p>Hoofdproces Bekostigen "Statustoekenning" is gebaseerd op gegevens uit de registers die via gegevensmagazijn (GM) worden opgevraagd.</p> <p>In de uitvraag van OI aan GM wordt alleen gevraagd naar gegevens die nodig zijn voor het proces statustoekenning t.b.v. bekostiging (alle onderwijssectoren). In die uitvraag komt het gegeven sekse/geslacht nergens voor. Reden is dat het niet nodig is voor het vervolg, namelijk bekostigen.</p>	n.v.t.				
	H2M		n.v.t.				
	H2H		n.v.t.				
Verwerking en opslag			n.v.t.				
Output	M2M	De verzamelbeschikking (OFB) bevat een aanhef 'geachte heer/mevrouw'.	Nee	Aanpassing naar 'geacht bestuur'	200 uur		

⁷ H = Human, M= Machine

	M2H	idem	Nee	idem			
	H2H		n.v.t.				

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING UT UitvoeringsToets					
Flow	Interface ⁸	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M		n.v.t.				
	H2M		n.v.t.				
	H2H	*Deelproces Uitvoeringstoets (inclusief impactanalyse en verkorte uitvoeringstoets en opdracht). Proces intern DUO met output richting OCW en andere opdrachtgevers. In uitgaande brief wordt in adressering en aanhef het geslacht van de geadresseerde (voor OCW: DG of SG) vermeld.	Niet nodig	In procesbeschrijving en in format voor de brieven (template) de aanduidingen verwijderen. In handleiding opnemen dat het geslachtgegeven niet meer mag worden gebruikt.	Klein, inclusief verwerking en opslag: < 50 uur.		
Verwerking en opslag		De conceptbrieven doorlopen een parafencircuit via de mail. Opslag in mailarchief, dienstpostbus en bij collega's in de mailbox en/of op de G-schijf of H-schijf.	Niet nodig	Als het gegeven niet meer wordt gebruikt (zie boven) geen aanvullende actie nodig. Anders: weglakken..	Zie boven.		
Output	M2M		n.v.t.				

⁸ H = Human, M= Machine

	M2H	Uitvoeringstoetsen worden via/door OCW openbaar gemaakt op een website.	Niet nodig	Zie boven.	N.v.t. (OCW)		
	H2H		n.v.t.				

*regietaak op uitvoeringstoets ligt formeel bij BS, dus wellicht buiten scope, maar OI voert de toetsen uit (net als, bv RNE, OVG, examens, SF etc..)

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING Verantwoorden					
Flow	Interface ⁹	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M		n.v.t.				
	H2M	Deelproces *Verantwoorden: bij het indienen van de papieren jaarverslagen (alle sectoren) komt het voor dat in de verslagen en bijlagen geslacht/sekse gegevens zijn opgenomen. Dat zijn duidingen bij bijv. bestuursleden die het verslag ondertekenen of de functievermelding van personeelsleden (bv ihkv de WNT). Het gebruik van sekse geslachtgegevens is niet verplicht; het gegeven wordt niet opgevraagd. De gegevens worden door DUO NIET gelezen of gebruikt.	Niet nodig	In handleiding bij proces jaarverslagen (extern) opnemen dat gegevens m.b.t. geslacht/sekse moeten worden vermeden/weggelakt.	Klein, inclusief verwerking, opslag en output: <50 uur.	IvhO is eigenaar van het proces. In het OAC (Onderwijs Accountants Protocol) zou wellicht iets opgenomen kunnen worden?	

⁹ H = Human, M= Machine

		Het digitale proces voor wat betreft WNT kent een vrij invulbaar veld "naam" van personen waarvan WNT info is opgenomen. In dat veld komt soms de aanduiding dhr./mw mee. Aanpassing van het veld is niet mogelijk, toevoegen van een extra invulinstructie is alleen mogelijk door tussenkomst van ministerie van BZK. De WNT-taxonomie is door dat ministerie bepaald en door meerdere gebruikers overgenomen. In deze is DUO (OI) dus afhankelijk van de activiteit bij dat ministerie c.q. het Rijksbrede beleid dat voor onnodige seksregistratie wordt uitgerold					
	H2H		n.v.t.				
Verwerking en opslag		De jaarverslagen worden (ongelezen) gescand en digitaal opgeslagen centraal archief van Document Management. De papieren exemplaren worden (na verloop van tijd) vernietigd.		Zie boven.	-		
Output	M2M		n.v.t.				
	M2H		n.v.t.				
	H2H	De jaarverslagen worden indien gevraagd opgeleverd aan IvhO. Dat kan via de mail, of via een portaal. Het betreft openbare		Zie boven	-		

		informatie die b.v. ook op de websites van de scholen/instellingen is te vinden.					
--	--	--	--	--	--	--	--

*Het proces verantwoordt bestaat uit nog 2 onderdelen, nl. het indienen van de jaarrekening met XBRL en het indienen van de assurancerapporten. Beide processen zijn volledig digitaal en kennen geen vermelding van geslacht/seksgegevens.

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING W&R					
Flow	Interface ¹⁰	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M		n.v.t.				
	H2M		n.v.t.				
	H2H	<p>Deelproces beoordelen bezwaarschriften/schrijven VOI's. in dit proces worden door de wet- en regelgeving-experts ingekomen bezwaarschriften beoordeeld en wordt er voor de juristen van B&B een formulier VOI ingevuld met het standpunt van DUO/OI.</p> <p>In bezwaarschriften komen sekse en geslacht gegeven voor. In adressering, aanhef en soms m.b.t. betrokken (ex) personeelsleden.</p>	Niet nodig	<p>Afspraak maken met behandelend juristen (B&B) dat de sekse/geslacht gegevens worden gelakt voordat het VOI naar W&R komt.</p> <p>Indien nodig: in werkinstructie W&R opnemen deze gegevens niet te gebruiken c.q. weg te lakken.</p>	Klein < 50 uur		
Verwerking en opslag		De bezwaarschriften met VOI worden via mail (intern) gedeeld. Beperkt en met aandacht voor	Niet nodig	Zie boven	-		

¹⁰ H = Human, M= Machine

		AVG, maar dit betekent opslag op verschillende plekken binnen OI.					
Output	M2M		n.v.t.				
	M2H		n.v.t.				
	H2H	Bij bespreking van zaak of opvragen info van derden via telefoon, brief of mail.	Niet nodig	Zie boven		-	

DUO Hoofdtak:		BEKOSTIGING Algemene Taken Klant ICO					
Flow	Interface ¹¹	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M	geen					
	H2M	geen					
	H2H	Algemene taken Klant (ICO): In het *reguliere klantcontact (telefonisch en via mail of brief) ontvangen en/of vragen DUO medewerkers naar het gegeven over geslacht/sekse.	Niet nodig	Maatregel is om in de werkinstructies op te nemen deze aanduiding niet meer op te vragen, te gebruiken of vast te leggen (in superoffice of mail). Alternatief is: bieden van een derde optie bij het geslacht gegeven (ook in superoffice eventueel).	Klein 50-100 uur, afhankelijk van de keuze en inclusief verwerking en opslag en output.		
Verwerking en opslag		Bijv. Het geslacht wordt opgeslagen in systeem Superoffice en Outlook, eventueel op G-schijf	Niet nodig	Zie boven		-	

¹¹ H = Human, M= Machine

Output	M2M		n.v.t.				
	M2H		n.v.t.				
	H2H	Zie boven.	Niet nodig	Zie boven		-	

*regulier klantcontact vindt in de vorm van (vooral) brieven en mails bij meerdere teams binnen OI/BKP incidenteel plaats. De brieven worden niet door een systeem aangemaakt (redelijk free format dus). De aanhef en adressering kan bij dit contact ook gegevens omtrent sekse/geslacht bevatten. Dat betekent dat de richtlijnen niet alleen voor ICO, maar voor heel BKP moeten worden aangescherpt. Maakt de actie niet duurder.

Bijlage 2 Resultatentabellen – Onderwijsvolgers

Taken OVG breed

Hoofd taak	OVG OnderwijsVolgers				
Proces	Interface	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen**	
				Maatregelen	Kosten
Input	Mijn DUO	Geslacht komt van RvIG BRP in de DUO BAP en betreft vooralsnog een verplicht gegeven	Nodig	n.v.t.	
	M2H	Bijv. Klant moet geslacht invullen in een web portaal of in een digitaal formulier	Nodig	n.v.t.	
	H2H	Formulier in aanvraagproces met een fysiek formulier In het klantcontact vragen DUO medewerkers naar het geslacht m.b.t. privacy aspect Formulier of brief voor indienen Bezwaar	Nodig voor identificatie. Beslissing ligt bij RNE, Taak Beheren DUO registers (aanvragers identificeren zonder BSN en identificatie). Nodig indien twijfel bestaat of iemand anders zich voordoeft als de klant Nodig voor o.a. personen die niet in de BAP staan (bv gemachtigden) en correct aanschrijven van klant	n.v.t.	
Verwerking en opslag		Het geslacht wordt opgeslagen in systeem BAP	Ja nodig voor identificatie, zie memo van Roelof Kroon.	n.v.t.	

		Het geslacht kan opgenomen worden in Blueriq	Nodig onder andere voor personen die niet in de BAP geregistreerd staan.		
Output	M2M	Doorleveringen aan CBS En diversen bv CJIB, SWZ. Mijn DUO	CBS: nodig NB leveringen naar buiten, buiten scope Onnodig	n.v.t. Aanpassen	
	M2H	Bijv. Geslacht wordt toegepast naar berichtgeving Klant,	Onnodig (uitzonderingen daargelaten bijv. het correct aanschrijven van de klant tijdens B&B proces) Alternatief zou kunnen zijn dat klant in het webformulier een keuze krijgt hoe hij/zij aangeschreven wil worden. Beslispunt	Advies Aanpassen. n.v.t.	Zie onder
		Of medewerkers schemen	Beslispunt	Advies is verder beoordelen	Zie onder
	H2H	Bijv. Bij telefonische identificatie van burger	Onnodig	Advies aanpassen in Instructies	Zie onder

** op basis van analyse OVG gender neutraal (zie hst 5)

Taken klachtenproces (DUO breed)

Hoofd taak	Klachtenproces DUO breed				
Proces	Interface ¹²	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen**	
				Maatregelen	Kosten
Input	Mijn DUO	n.v.t.			
	M2H	Klant moet geslacht invullen in een web formulier. De klant ontvangt een bevestiging van een klacht indien deze met het webformulier is ingediend.. De aanhef wordt bepaald door het ingevulde geslacht.	Nodig voor correct aanschrijven	<u>Alternatief</u> zou kunnen zijn dat klant in het webformulier een keuze krijgt hoe hij/zij aangeschreven wil worden. Moet nog nader besproken worden	n.v.t.
	H2H	Klant dient klacht in per brief.	n.v.t.		
Verwerking & opslag		Het geslacht kan opgenomen worden in Smile	Het is geen verplicht gegeven. Zou vervangen kunnen worden door keuze wijze van aanschrijven. Nog te nemen beslispunt	Alternatief moet nog nader besproken worden	n.v.t.
Output	M2M	Geslacht wordt gebruikt in aanschrijving ontvangstbevestiging	Nodig, voor correct aanschrijven	Zie hierboven alternatief	n.v.t.

¹² H = Human, M= Machine

		(klachten ontvangen via webformulier)			
	M2H	n.v.t.		Zie hierboven alternatief	n.v.t.
	H2H	Geslacht wordt gebruikt in aanschrijving van afgehandelde klacht	Nodig, voor correct aanschrijven	Zie hierboven alternatief	n.v.t.

De scope en taken van OVG betreft uitvoering van onderstaande wetten.

Wet	Ondersteuning door systeem	Uitfaseren per/naar
WSF2000	SFS	-
	Flits	2022/SFS
	WVU	2022/SFS
	DWT	2023/SFS
	Combuis	Ja In analyse
	Debiteur volg systeem	? /SFS
WSFBES	SFS	-
Les en Cursusgeld	SFS	-
	FLITS	2022/SFS
	DWT	2023/SFS
	HAVIK	In analyse
	EER	In analyse
WTOS	TSV	2025/SFS
	FLITS	2022/SFS
	DWT	2023/SFS
	AVA	2025/SFS
	BAK	2025/SFS
Lerarenbeurs e.a.	ABL	-
	SAP	
Overige Leraren	Subsidies Acces applicatie	Stoppen of naar ABL per?

	TLO	ABL per?
Generiek ondersteunend divers	VZ-BD	2021/INK
	TLV	In analyse
	RMA	-
	INK	-
	BAP	-

Scope OVG

- Taak verstrekken van Studiefinanciering (WSF2000, WSFBES)
- Taak verstrekken van tegemoetkoming studiekosten (WTOS)
- Taak Innen van lesgelgelden (Les en Cursusgeld) en Studiefinanciering (WSF2000, WSFBES, WTOS).
- Taak verstrekking van subsidies Leraren (Lerarenbeurs e.a.)
- Betreft systemen SFS en ABL.
- RMA en INK bevat geen persoonsgegevens.

Buiten Scope OVG

- Voor de processen van SFS en ABL geldt dat de identificatie van de persoon via de BAP (en GBA) én de registratie van de persoon in de BAP, plaatsvindt. Daarnaast wordt de BAP geraadpleegd voor communicatie naar de klant, ook vanuit SAP. De BAP is de generieke Basisadministratie Persoon van DUO. De BAP registraties worden gevuld vanuit de Basis Registratie Personen (BRP). Voordat een organisatie gegevens krijgt van de BRP moet deze een verzoek indienen bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Als de minister beoordeelt dat de verstrekking van de gegevens in overeenstemming is met de wet, dan neemt deze een autorisatiebesluit. Met zo'n besluit krijgt een organisatie toestemming om persoonsgegevens uit de BRP te mogen ontvangen. De BRP voorziet in de juridische sekse (m,v,o) en niet in een sociale sekse.
- De systemen waarvan bekend is dat deze uit gefaseerd zullen worden zijn buiten scope. Zie hiervoor bovenstaande tabel, kolom "uitfaseren".
- Leveringen naar buiten als CBS, CJIB, SWZ.

Het toepassen van het geslacht in de communicatie naar de klant is niet evenredig, uitzonderingen daargelaten. In 2019 is een analyse uitgevoerd over het Gender neutraal communiceren. De impact voor het achterwege laten van sekse in de communicatie is overgenomen uit deze analyse (exclusief de impact op legacy systemen omdat de legacy systemen binnen deze opdracht buiten scope zijn). De impact is daarnaast uitgebreid met een update van Contentbeheer Klantinteractie, ABL, en met het achterwege laten van gegeven geslacht op de medewerkerssschemen. Daarnaast geldt het uitgangspunt dat de medewerkers altijd de BAP kunnen raadplegen indien in uitzonderlijke gevallen er noodzaak is om kennis te hebben van de sekse in de communicatie.

Samengevat:

Communicatie	Bron	Uren
Extern	Analyse Gender neutraal communiceren	5600
	Update Contentbeheer	150
	Update ABL	50
Intern	Medewerkerschermen (intern communicatie)	900
	Service naar medewerkersschermen	900
	Totaal	7.600

Uit Analyse OVG Gender neutraal communiceren.

Aspect	Aan te passen	Uren
SFS	klantschermen raadplegen en invoer verzoeken mededelen berichten medewerkersschermen	5000 (basis 64,5 bouwdagen)
SEK	Blauwe knop Mijn duo Mijn gegevens (oude client) Aanvraag scholieren Aanvraag LLLK IDG	300
SEK	Portalen MIJN DUO aanpassen welkomstzin EIDAS aanpassen welkomstzin landingspagina	100
SEK	DUO.nl (30 pagina's, 2x rekenhulp, 12x wizard)	150
ABL	4 à 5 regelingen	100
E-mail	KANA: aanpassen aanhef	16
Telefonie	Instructie medewerkers gender neutraal communiceren	pm
	Totaal	Ongeveer 5.600

Update van Contentbeheer Klantinteractie waarbij de volgende onderwerpen zijn geïnventariseerd:

- IDG (brievenbieb). De aanhef is technisch (ligt bij PADI), maar de teksten beheren wij. Dit zijn circa 270 brieven. 40 uur
- Voice response. Mogelijk wordt hier ook 'hem' of 'haar' genoemd, maar geslacht niet uitgevraagd. 8 uur
- Pro-actieve mailingen, in ieder geval de aanhef. 1 uur
- Social media (teksten). 1 uur
- Onze standaardteksten voor overige mailingen. 8 uur
- Veelgestelde vragen in Mijn DUO. 16 uur
- Outputkalender: 40 uur

Totaal 114 uren, afgerond 150 uren

Update ABL

Sinds de analyse Gender neutraal communiceren zijn regelingen toegevoegd aan de nieuwe applicatie ABL. Het aanpassen van de ABL brieven betreft

- *Factuur/betaalverzoek*
- *Herinneringsbrief*
- *Aanmaanbrief*
- *Betalingsregeling*
- *Brief bij volledige aflossing*

Voor het neutraal communiceren zijn 12 uren toegevoegd (bouw en test). Deze zijn afgerond naar 50 uren.

Aanpassen medewerkerschermen

In totaal zijn er ongeveer 60 medewerkerschermen met duiding geslacht. De verwachting is dat de aanpassing van een gemiddeld scherm ongeveer 6 uur voor bouw gaat kosten. Dit betekent dat de verwachte uren per schermaanpassing ongeveer 15 uur zal zijn (bij een verdeelsleutel van 3 uur FO, 6 uur Bouw, 6 uur Test).

*Dit betekent dat de raming voor het verwijderen van de geslachtsaanduiding in de medewerkerschermen ongeveer 900 uur gaat kosten (60*15). Deze urenraming dekt alleen de uren voor het verwijderen van het veld 'geslacht' van de schermen en nog niet de uren die nodig zijn om deze gegevens niet meer mee te leveren in de WVB services naar het scherm toe. Als ook de services aangepast moeten worden dan zal deze raming verdubbelen (dus 1800 uur). Deze raming is globaal gemaakt, er moet rekening worden gehouden met een onzekerheidsmarge van 25%.*

Bijlage 3 Resultaten – onderdeel Erkennen van Diploma's, beheren Diplomabank

Inventarisatie (onnodige) seksregistratie Internationale Diensten

Mijn diploma's

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Ja, het geslacht wordt uit de BAP gehaald en wordt getoond op het digitaal uittreksel. (Kanttekening: tijdens de pilot is deze situatie gewijzigd, het geslacht wordt niet meer getoond.) Bij EMREX staat het geslacht in het ELMO bericht. Bij DR services wordt geen geslacht meegestuurd in het bericht.

b. Is de seksregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

De wettelijke basis ligt in het besluit register onderwijsdeelnemers artikel 15 lid c

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

Bij OCW signaal neerleggen of dit nog gewenst is. *Zowel de diplomamodellen VO als MBO bevatten ook geen sekse, het getuigschrift HO ook niet.*

Aangezien Mijn diploma's zoveel mogelijk wil aansluiten op de originele diploma's, is dit een argument om de registratie van het geslacht uit het besluit te schrappen

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist).

Niet meer tonen op het uittreksel. Voor EMREX geldt: ELMO bericht aanpassen.

Verklaring afgelegd examen

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Nee, niet op de VAE zelf maar wel op het onlineaanvraagformulier, en het wordt geregistreerd in RDI

b. Is de seksregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Er ligt een wettelijke basis in het eindexamenbesluit VO artikel 54

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

Desondanks onderzoeken of de registratie van het geslacht noodzakelijk is voor identificatie.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist).

Vervangend opleidingsdocument

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Nee niet op de VOD zelf, maar wel op het onlineaanvraagformulier en registratie in RDI

b. Is de seksregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Er ligt een wettelijke basis in het eindexamenbesluit VO artikel 54

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

Desondanks onderzoeken of de registratie van het geslacht noodzakelijk is voor identificatie.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist).

Correctieverzoek

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Doordat de aanvraag voor een correctieverzoek wordt gedaan vanuit MijnDUO, wordt er bij deze aanvraag geen geslacht gevraagd. Daarvoor is ingelogd met DigiD, en onderwater gaan alle persoonsgegevens die op het uittreksel staan mee in de mail richting KANA. Vervolgens wordt het correctieverzoek in RDI geregistreerd met ook het geslacht.

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

De wettelijke basis ligt in het besluit register onderwijsdeelnemers artikel 15 lid c

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

Zie het kopje Mijn diploma's

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

Zie het kopje Mijn diploma's

Diplomabeschrijving

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Ja maar op de diplomabeschrijving niet, maar wel op het (fysieke) aanvraagformulier en registratie in RDE.

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Ja, een wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- Sekseregistratie van (fysieke) aanvraagformulier verwijderen.

- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

-

Kinderopvangpersoneel

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Ja;

- in: brieven gericht aan de zaakwaarnemer (vb.; *Naar aanleiding van uw aanvraag ten behoeve van de heer/mevrouw G.G. Dummyzeven voor erkenning van zijn/haar beroepskwalificatie om te mogen werken in de kinderopvang deel ik u het volgende mee*)

- op het (online en fysieke) aanvraagformulier (zowel erkenning als tijdelijke en incidentele dienstverrichting)

- in RDE

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Ja, een wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- Brieven gericht aan zaakwaarnemer herschrijven (project herschrijven brieven start na 2^e kwartaal 2022)

- Sekseregistratie van (fysieke) aanvraagformulier verwijderen.

- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

Kinderopvangpersoneel Nederland

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Ja,;

- op het fysieke) aanvraagformulier.

- in RDE

- in brieven aan zaakwaarnemer (vb: Naar aanleiding van uw aanvraag ten behoeve van #if(\$klant.geslacht == 'M')de heer #else#if (\$klant.geslacht=='V') mevrouw #else de heer/mevrouw #end#end\$klant.opgemaakteVoorletters \$!klant.voorvoegsel \$klant.achternaam voor erkenning van zijn/haar beroepskwalificatie om te mogen werken in de kinderopvang deel ik u het volgende mee.

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Nee, wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- sekseregistratie verwijderen van (fysiek) aanvraagformulier.

- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

Legalisatie

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Ja,;

- op (fysiek aanvraagformulier)

- registratie in RDE.

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Nee, wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- sekseregistratie verwijderen van (fysiek) aanvraagformulier.

- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

Onderwijs Ondersteunend Personeel

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Ja:

- op aanvraagformulieren (online en fysiek; erkenning en tijdelijke en incidentele dienstverrichting)
- in RDE
- in brieven gericht aan zaakwaarnemer (vb: k bevestig de ontvangst van uw aanvraag ten behoeve van #if(\$klant.geslacht == 'M')de heer #else#if (\$klant.geslacht=='V') mevrouw #else de heer/mevrouw #end#end\$klant.opgemaakteVoorletters \$!klant.voorvoegsel \$klant.achternaam voor erkenning van de beroepskwalificatie om te mogen werken als instructeur in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).)

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Nee, wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- sekseregistratie verwijderen van aanvraagformulieren.
- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

-

Onderwijsbevoegdheid

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Ja,;

- op aanvraagformulieren (online en fysiek; erkenning en tijdelijke en incidentele dienstverrichting)
- in RDE
- In brieven gericht aan zaakwaarnemer (vb: Naar aanleiding van uw aanvraag, ten behoeve van #if(\$klant.geslacht == 'M')de heer #else#if (\$klant.geslacht=='V') mevrouw #else de heer/mevrouw #end#end\$klant.opgemaakteVoorletters \$!klant.voorvoegsel \$klant.achternaam, voor erkenning van de beroepskwalificatie om te mogen werken als...

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Nee, wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- sekseregistratie verwijderen van aanvraagformulieren.
- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

-

Ontheffing of erkenning

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

- op aanvraagformulieren (online en fysiek; erkenning en tijdelijke en incidentele dienstverrichting)
- in RDE
- In brieven gericht aan zaakwaarnemer.

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Nee, wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- sekseregistratie verwijderen van aanvraagformulieren.
- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

-

Uitgebreide Statusverklaring

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Niet op de statusverklaring zelf, maar wel:

- op het aanvraagformulier
- in RDE

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Nee, wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- sekseregistratie verwijderen van aanvraagformulieren.
- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

-

Titulatuur

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Ja,:

- Op het aanvraagformulier
- in RDE.

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Nee, wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- sekseregistratie verwijderen van aanvraagformulieren.
- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

-

Verklaring van onderwijsbevoegdheid

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Niet op de verklaring zelf, maar wel:

- in brieven naar de zaakwaarnemer (vb On behalf of [Ms./Mr.]\$!klant.voorvoegsel \$klant.achternaam I hereby send you a statement about his/her teaching qualification in the Netherlands.)
- in RDE

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Nee, wettelijke basis ontbreekt.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

- Geen registratie in RDE.

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

Waarschuwing beroepsverbod

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Alleen in het Informatiesysteem Interne Markt (IMI) van de Europese Commissie.

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

Voor zover het identificering van de veroordeelde betreft;

- Op basis van artikel 31a, lid 2 onder a van de Algemene wet erkenning EU-beroepskwalificaties, en;
- Artikel 31b lid 3 van de Algemene wet erkenning EU-beroepskwalificaties.

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

-

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

-

Verificatie

a. Wordt het geslacht geregistreerd?

Nee

b. Is de sekseregistraties onnodig (wettelijke basis ontbreekt daarvoor)?

-

c. Als het onnodig is welke stappen om dit te verminderen kunnen worden gezet?

-

d. Als het nodig is om de sekse te blijven registreren welke alternatieven zijn er? (zie de bijlage OS-checklist) .

-

Bijlage 4 Resultatentabel - Onderdeel Facet

DUO Hoofdtak:		Organiseren van school-, staats- en inburgeringsexamens FACET					
Flow	Interface ¹³	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M	Vanuit scholen en commerciële opleidingsinstituten wordt via geautomatiseerde koppeling aangeleverd van de verschillende LAS'en aan de db van Facet voor elke individuele kandidaat	Nodig	n.v.t.	n.v.t.	In de facet db is nu opslag van M, V, of onbekend mogelijk.	0,-
	H2M	Een examiner voert gegevens in het portaal "centrale eindtoets" of portaal van Facet. Via online web formulier of middels upload van een csv excel bestand. Voor elke individuele kandidaat	Doorleveren aan Cito van gegevens voor statistieken waarmee onderzoeken en analyses naar verschillen tussen jongens en meisjes Wet SLOA, artikel 3, lid 1			Bij de invoer controle worden alle andere opties dan m/v automatisch onbekend. Het gegeven wordt verder niet gebruikt of getoond aan de kandidaat alleen gebruikt voor statistieken. Vanuit de organisaties die de analyses uitvoeren is niet de vraag gekomen om naar m/v de optie non binair of geen van deze opties te registreren in de Facet db. Een vrij invoerveld is zeer onwenselijk omdat er geen controle is op invoer.	
	H2H	De helpdesk Facet bij DUO heeft contact met scholen en de DUO helpdesk medewerker registreert	Onnodig	Zie hieronder de argumentatie en	0k	n.v.t.	n.v.t.

¹³ H = Human, M= Machine

		het geslacht in het Facet systeem voor het bestellen van papierenboekjes voor de centrale eindtoets PO. Voor de contactpersoon van de basisschool voor de afhandelingen van de papieren boekjes voor alle kandidaten.		<p>onderbouwing van de kosten.</p> <p>Deze site wordt voor het laatst gebruikt in schooljaar 22-23. Hierna gaat de site offline. Aanpassing is door beperkte levensduur niet geadviseerd. (anders 10k)</p>			
Verwerking en opslag		In het FACET platform wordt de sekse van een kandidaat (kandidaat die de toets maakt/afneemt) opgeslagen	Nodig Wet SLOA, artikel 3, lid 1	n.v.t.	n.v.t.	Zie hierboven	0,-
Output	M2M	Tussen DUO en Cito wordt het geslachtgegevens samen met alle andere gegevens via de XML datadumps aan Cito geleverd voor de analyse doeleinden voor examenresultaat en kandidaat gedrag.	Nodig Wet SLOA, artikel 3, lid 1	n.v.t.	n.v.t.	Zie hierboven	0,-
	M2H	Geslacht van kandidaten die examens maken/afnemen wordt getoond DUO medewerkers in de FACET userinterface.	Onnodig	We kunnen het tonen van het geslacht uit de userinterface verwijderen, weghalen op de schermen. Dit handelt om een 3-tal schermen	15k	n.v.t.	n.v.t.
	M2H	Geslacht van contactpersonen bij de instelling wordt getoond DUO medewerkers in de FACET userinterface.	Onnodig	We kunnen deze registratie beëindigen. De registratie of de contactpersoon bij de	10k	n.v.t.	n.v.t.

		Het geslacht wordt gebruikt om de contactpersonen op scholen persoonlijker aan te kunnen schrijven / spreken / informeren.		instelling m/v is niet relevant en kan worden weggelaten in de aanhef van de brief, uit het overzicht en uit het web scherm. Dat zou 100 uur werk zijn			
	H2H	Het geslacht wordt niet gebruikt in het telefonische contact.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage 5 Resultatentabel - Onderdeel ROD

DUO Hoofdtak:		Registratie Onderwijsdeelnames en resultaten ROD					
Flow	Interface ¹⁴	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M	Geslacht komt van Instelling bij identificatie van onderwijsdeelnemer Bij aanlevering met BSN wordt het gebruikt om juistheid BSN te valideren Bij aanlevering met persoonsgegevens wordt het gebruikt om persoon in BRP te zoeken. Als niet gevonden wordt persoon met klantgegevens geregistreerd en wordt een onderwijsnummer gegenereerd en teruggekoppeld	Nodig. Artikel 9, lid 2 sub c			geen alternatieven	
	H2M	Gegevens over contactpersonen bij HO-instellingen. Dit wordt gebruikt bij contactmomenten.	Misschien niet nodig				
	H2H	n.v.t.					
Verwerking en opslag		Het geslacht van onderwijsdeelnemers wordt geregistreerd in BAP BAP gebruikt het geslacht in uitwisseling met BRP om identiteit te bepalen	Nodig, BAP gebruikt het bij identificatie van de persoon			geen alternatieven.	

¹⁴ H = Human, M= Machine

Output	M2M	In leveringen aan IP voor bijvoorbeeld de 1 cijfer bestanden PO, VO, MBO en HO, CBS en de Inspectie.	Nodig (wettelijk geregeld)			Het betreft hier wettelijke leveringen	
		Overige (incidentele) leveringen, bijvoorbeeld aan ADR	Misschien niet nodig			Wettelijke grondslag voor levering is aanwezig. Specifiek op geslacht is de vraag	
	M2H	In Mijn DUO zit STI, waar de (aankomende) student kan inzien welk collegegeld hij/zij moet gaan betalen. In STI zit geen geslachtsaanduiding, maar wel in Mijn DUO. Hier staat 'goedemorgen meneer/mevrouw <geslachtsnaam>'	Is algemene richtlijn mijn DUO. Buiten invloed ROD				
	H2H	Communicatie met contactpersonen van HO-instellingen					

Bijlage 6 Resultatentabel – IP

DUO Hoofdtak:		Verrijken van onderwijsgegevens tot informatieproducten					
Flow	Interface ¹⁵	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M	Geslacht komt vanuit DUO BAP in de 1 cijferbestanden leerlingen en examens PO, VO, MBO en HO.	Dit is nodig omdat deze bestanden dienen als grondslag voor (beleids)onderzoek.			Andere mogelijkheden naast man/vrouw kunnen zonder meer worden opgenomen in de 1cijferbestanden. Dit is echter afhankelijk van welke gegevens door de BAP worden aangeleverd.	geen extra kosten
		Geslacht kan voorkomen in het veld NAAM (vrij invulbaar) bij de gegevens over topfunctionarissen van schoolbesturen en organisaties uit de cultuursector in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT). Deze worden verwerkt door het team verantwoord. Het team haalt de data op uit een database, die wordt beheerd door BKP/productie1.	Onnodig. Wel een wettelijke taak, maar het sekse gegeven heeft geen rol.	De afdeling die verantwoordelijk is voor het (xbrl) portaal waar deze gegevens op binnenkomen is BKP/Productie1. Aanpassing van het veld is niet mogelijk, toevoegen van een extra invulinstructie is alleen mogelijk door tussenkomst van ministerie van BZK.	n.v.t.		

¹⁵ H = Human, M= Machine

		Geslacht is onderdeel van de gegevens over onderwijspersoneel, geleverd door RNE uit het zakelijk portaal. Bevoegd Gezag levert de gegevens aan in het portaal.	Dit is nodig omdat deze bestanden dienen als grondslag voor (beleids)onderzoek.			Andere mogelijkheden naast man/vrouw kunnen worden opgenomen in het bestand. Dit is afhankelijk van welke gegevens door Bevoegd Gezag worden aangeleverd.	geen extra kosten
	H2M	n.v.t.					
	H2H	n.v.t.					
Verwerking en opslag		Het geslacht wordt opgeslagen in de PaaS omgeving van IP.	Dit is nodig omdat deze bestanden dienen als grondslag voor (beleids)onderzoek.			Andere mogelijkheden naast man/vrouw kunnen worden opgenomen in de bestanden.	geen extra kosten
Output	M2M	Geslacht is onderdeel van de 1cijferbestanden PO, VO, MBO, HO, en NBI, die geleverd worden aan het CBS en de Inspectie v.h. Onderwijs.	Nodig en wettelijk geregeld in de Wet Registers Onderwijsdeelnemers (WRO). De gegevens worden geleverd inclusief BSN aan CBS. BSN wordt niet geleverd door IP, maar aan het bestand gekoppeld door RNE. De Inspectie krijgt het cfi-omnummer.			Andere mogelijkheden naast man/vrouw kunnen zonder meer worden opgenomen in de 1cijferbestanden. Dit is echter afhankelijk van de wens van de ontvangende partij.	geen extra kosten
		Geslacht is onderdeel van het personeelsbestand dat geleverd wordt aan CBS en de Inspectie v.h. Onderwijs.	Nodig en is wettelijk geregeld in de WPO, WEC, WVO, WEB, WHW.			Deze gegevens worden aan DUO geleverd vanuit de salarisadministraties van de scholen/bevoegd gezag. Het is niet mogelijk om de kosten in te schatten voor de salarisadministraties om hun systemen aan te passen om meer	onbekend

						mogelijkheden op te nemen dan de huidige man/vrouw/onbekend.	
		Geslacht is onderdeel van de 1cijferbestanden, die geleverd worden aan de sectorraden, SBB (MBO), Studiekeuze123 (HO) en Nuffic (HO).	Nodig en wettelijk geregeld in de Wet Registers Onderwijsdeelnemers (WRO).			Andere mogelijkheden naast man/vrouw kunnen zonder meer worden opgenomen in het bestand. Dit is echter afhankelijk van de wens van de ontvangende partij.	geen extra kosten
		Geslacht is onderdeel van het personeelsbestand, geleverd aan de sectorraden.	Nodig. Sinds begin 2022 geen wettelijke basis meer in de WRO; er wordt nu gewerkt aan een gedoogconstructie.				
		Geslacht is onderdeel van het 1cijferbestand OU (Open Universiteit), dat wordt terug geleverd aan de instelling OU.	Nodig en toegestaan omdat de gegevens worden geleverd aan de eigenaar van de gegevens, namelijk de instelling zelf.				
		Geslacht komt voor in bestanden die geleverd worden aan onderzoeksbureaus ABF research (HO), ResearchNed (HO) en SEO (HO)	Nodig. Het onderzoeksbureau voert het onderzoek uit in opdracht van OCW op wettelijke basis (WRO). De gegevens worden geleverd op persoonsniveau, exclusief BSN.			geen alternatieven.	n.v.t.
		Geslacht komt voor in diverse leveringen aan commerciële onderzoeksbureaus in het	Nodig. Het onderzoeksbureau voert het onderzoek uit			Bij ieder verzoek voor een bestand met het onderzoeksbureau en OCW	geen extra kosten

		kader van beleidsonderzoeken (in opdracht van OCW).	in opdracht van OCW uit, met DPIA en een verwerkings-overeenkomst. De gegevens worden geaggregeerd. De levering is altijd gepseudonimiseerd.			nog een keer goed nagaan of geslacht een onmisbare variabele is voor de betreffende analyse.	
		Bij het trekken van steekproeven voor enquêtes van onderzoeksbureaus wordt geslacht soms gebruikt om de steekproef gebalanceerd te maken (of hoe de aanvrager hem wil). DUO Groningen zet de vragenlijsten uit (voor de adressen). Onderzoeksbureaus kunnen voor analyse-doeleinden het steekproefbestand ontvangen.				Altijd goed doorvragen bij het betreffende bureau waarom geslacht wordt opgevraagd. Is het echt nodig voor het onderwerp van onderzoek (bijvoorbeeld vrouwen minder vaak naar technische opleiding dan mannen) of is het voor algemeen gebruik/standaard.	
		Geslacht kan voorkomen in de naamgeving in het bestand WNT dat wordt gestuurd naar het CBS, de Inspectie en OCW/FEZ.	Niet nodig conform afwegingskader.	Dit is afhankelijk van de keuzes bij BKP/productie1.	geen extra kosten		
		Diverse informatieproducten voor OCW op geaggregeerd niveau.	Nodig voor beleidsonderzoek op basis van art. 5 WRO in het kader van beleidsvoorbereiding van de Minister.			Andere mogelijkheden naast man/vrouw kunnen zonder meer worden opgenomen in het bestand. Dit is echter afhankelijk van de wens van de ontvangende partij.	n.v.t.
	M2H	Geslacht komt voor in verschillende tabellen op websites DUO Open	Onnodig conform afwegingskader. Er is geen zicht op wie deze	Bij alle bestanden nagaan waar geslacht in voorkomt.	PM. Dit is afhankelijk van een lopend		

		Onderwijsdata en OCW in cijfers.	bestanden gebruikt en met welke reden.	Onderzoek hierover is al gaande.	onderzoek naar de bestanden op de open data site.		
		Leveringen over VSV in het geval van specifieke vragen door gemeenten.	Nodig en wettelijk geregeld in de WRO.			geen alternatieven.	n.v.t.
	H2H	n.v.t.					

Bijlage 7 Resultatentabel – HRM

DUO Hoofdtak:		HRM					
Flow	Interface ¹⁶	Omschrijving en doel van het gebruik van het geslacht	Nodig of Onnodig	Indien Onnodig hoe verminderen		Indien Nodig welke alternatieven (zie OS checklist)	
				Maatregelen	Kosten	Maatregelen	Kosten
Input	M2M	<p>Het geslacht wordt geregistreerd in P-Direkt en daarna doorgeschreven naar SAP.</p> <p>Voor het aanmaken van het unieke RijksIdentificatieNummer (RIN) maakt de afdeling Personeelsbeheer gebruik van het RIN B.V. Ook in dit systeem moet het geslacht worden geregistreerd</p> <p>P-Direkt valt buiten de scope!</p>	<p>Nodig</p> <p>Nodig</p>			<p>De keuzemogelijkheden in P-direkt en SAP zouden uitgebreid kunnen worden met meerdere opties (non-binair / zeg ik liever niet). Daarnaast zou de medewerker de mogelijkheid moeten krijgen om aan te geven of hij/zij in brieven/overeenkomsten wil worden aangeschreven met de heer / mevrouw / voornaam /voorletters en achternaam. Een soortgelijke optie is er al wel gecreëerd voor het voeren van een 2^e naam naast je geboortenaam.</p>	Onbekend
	H2M	Nieuwe medewerkers vullen diverse formulieren in maar op				Idem als hierboven	Onbekend

¹⁶ H = Human, M= Machine

		<p>geen enkel formulier wordt naar het geslacht gevraagd. Op het ID-bewijs, dat bij een indiensttreding, proefplaatsing of stage moet worden aangeleverd, wordt het geslacht vermeld. HR registreert het geslacht niet, dit wordt door de afdeling Personeelsbeheer (DFS-BV-APK) gedaan in P-Direkt/SAP.</p> <p>Sollicitanten vullen online via een link een sollicitatieformulier in waarbij niet gevraagd wordt naar het geslacht. Via het CV is soms te achterhalen wat het geslacht is (denk aan foto of betrokkene meldt het zelf) maar deze wordt dan niet meer achteraf geregistreerd in Connexys. Connexys is een werving- en selectiesysteem dat DUO afneemt van Uitvoeringsorganisatie bedrijfsvoering Rijk (UBR = onderdeel van het ministerie BiZa).</p>					<p>Sollicitanten worden aangeschreven bij hun voornaam. Dit gebeurt deels via het wervings- en sollicitatiesysteem of via outlook.</p>	
	H2H	<p>Binnen de afdeling HR wordt in het klantcontact (medewerkers DUO) niet gevraagd naar het geslacht.</p>						

Verwerking en opslag		Het geslacht wordt opgeslagen in P-Direkt/SAP aangezien dit een verplicht veld is bij het registreren van een nieuwe medewerker.	Nodig				
Output	M2M	Vanuit P-Direkt (1e systeem waarin het geslacht wordt geregistreerd) wordt het geslacht doorgeschreven naar SAP.	Nodig				
	M2H	Het geslacht wordt alleen getoond in P-Direkt/SAP. Alle managementinformatie (denk aan m/v verhouding) wordt gegenereerd uit SAP.	Nodig				
	H2H	In arbeidsovereenkomsten, stageovereenkomsten, brieven en besluiten wordt de medewerker aangeschreven met de heer/mevrouw.	Niet nodig			Macht der gewoonte/van oudsher. Waarbij je je ook hier kunt afvragen om de medewerker te vragen hoe hij/zij wil worden aangeschreven.	